

ABONAMENTUL
Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 .
Pe o lună . 2-40 .
Nrul de Duminecă:
Pe un an . . 5 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Multămite publice și Loc de-
schis costă fiecare sir 20 fil.
Manuscripte nu să ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

La sfârșitul legislaturii române.

Legislatura actualului parlament românesc se apropie de sfârșit. La începutul anului viitor Camera și Senatul vor trebui dizolvate, expirând mandatul lor care e de patru ani, față de Ungaria unde e de cinci ani.

Marea chestiune care pasionează spiritele este acum întrebarea: cine va fi însărcinat să prezideze noile alegeri? sau în alte cuvinte: *care partid va veni la putere?* Până acum câțiva ani lucrul acesta era simplu și hotărârea Coroanei era ușor de luat. Țara neavând decât două partide politice însemnate și organizate, era ușor de știut că dacă partidul dela putere pleacă, singurul partid de opoziție ce rămânea trebuia să-i ia locul.

Azi însă politica țării românești numără trei partide politice mari: partidul liberal condus de dl I. I. Brătianu, partidul conservator al dlui Petre P. Carp și noul partid conservator democrat al dlui Tache Ionescu, format acum trei ani prin dizidență din partidul conservator. S'a făcut mai întâi încercarea de a simplifica și de a reduce din nou problema aceasta politică dela trei la două necunoscute, prin o împăcare a celor două partide conservatoare. Dar tratativele

nu au dus la nici un rezultat și problema politică a rămas tot complicată. Hotărârea Coroanei este mult mai grea de luat. Nu putem ști ce aduce viitorul și nu avem pretenția de a cunoaște tainele politice de culise. Tot ce putem spune sânt svonuri cari însă sânt atât de general acreditate încât nu putem să le nesocotim. Credința generală este că guvernul dlui I. I. Brătianu își va prezenta în curând demisiunea și că partidul liberal se va retrage dela putere. Cu formarea noului cabinet și prezidarea alegerilor va fi însărcinat, dl Petre P. Carp. Partidul care va ajunge deci la putere e după credința generală partidul conservator sau carpist.

Repetăm însă că acesta nu-i decât un zvon deși foarte general. Datoria noastră nu e de a cerceta dacă el e exact, ci dacă această soluțiune ar fi *logică și conformă intereselor țării*. Mai înainte de a răspunde însă la această întrebare trebuie să subliniem din nou ceia ce am spus și în corespondența precedentă, că în judecata noastră nu vom fi călăuziți de simpatii sau antipatii pentru un anumit partid sau șef politic, ci vom căuta să ne formăm o părere independentă de partide, privind lucrurile totdeauna după criteriul intereselor generale ale neamului românesc.

Când un guvern pleacă, întrebarea ce ne preocupă trebuie să fie: pentru ce pleacă? Guvernul liberal a pierdut

poate încrederea Coroanei? Nimeni nu a rostit până acuma afirmațiunea asta. Dar poate el nu mai posedă încrederea parlamentului? Și mai puțin. Sau activitatea lui a avut darul să-i înstrăineze încrederea țării prin greșelile politice ce a săvârșit? Răspunsul preciz la această întrebare l'ar putea da cel mult o nouă alegere. Dar nimeni, nici chiar opoziția nu se îndoieste că, dacă partidul liberal ar prezida alegerile, el ar primi din nou majoritatea, deși poate opoziția ar intra sporită ca număr în parlament.

În sfârșit după aceste criterii formale ale vieții constituționale, trebuie să ne întrebăm dacă interesele superioare ale țării și ale neamului românesc au fost jignite prin direcția politică a partidului liberal în acești patru ani din urmă.

În această privință însă trebuie să recunoaștem că opera de legiuire a partidului liberal a răspuns unei mari și adânci necesități. Ea a fost dedicată soluțiunii celei mai importante probleme care s'a ivit în viața statului român, dela războiul din 1877-78 încoace, chestiunii țărănești.

Câtă vreme problema asta ședea nerezolvită, existența întregă a statului român era pusă în cumpănă. Câtă vreme cinci din șase părți a populației se aflau în cea mai cumplită stare de apăsare economică și în mizerie, miezul acestui tinar stat suferea

FOIȚA ZIARULUI "TRIBUNA".

Departe.

*Rătăcit, sub geamu-mi
Vântul sărli bate,
Când pe gene-mi calcă
Doruri ne 'mpăcate!*

*Nu știu ce să fie
Trista mea pornire,
Că de ieri în suflet
Simt o grea mâhnire.*

*Ochii uzi de lacrimi
Mi-i țintesc, în carte,
Dară gându'mi zboară
Unde-va departe.*

*Văd într'o poiană
Sus lângă răscrucă,
Casa noastră albă
Și pe vârf cu cruce!*

*Iar pe pragul tinzii
Văd duiosa mamă,
Ce cu glas de vișor
Pare că mă chiamă!*

Blaj.

P. Pădure.

Cronică Bucureșteană.

— Mijlocul lui Decembrie. —

De Em. Gârleanu.

S'a schimbat firea! În Decembrie nu mai fulghește, ferestrele nu se mai smălțuesc cu flori de gheață; copacii nu-și mai întind brațele împodobite în promoroacă. Noroiul lui Martie umple străzile; copacii Cișmigiuului plâng din ramurile lor umede; cerul îmbăcsit de nori cenușii atârna greu, gata să se reverse într'o ploaie de toamnă. E tristă vremea ca orice lucru ne la locul lui. Numai bucureștenii sânt veseli. Bărbații umblu în pardesiu; doamnele în jachete subțiri; copiii cu genunchii goi. Iar lebedele Cișmigiuului, albe de par'că ne-ar face dor de zăpadă, plutesc a lene pe lacul Cișmigiuului, a căruia oglindă zădarnic mai așteaptă, antreprenorul patinajului să o vadă odată înghețată. Trăsurile aruncă raze de noroi în toate părțile, pătând rochiile și hainele care umplu, a doua zi, fabricile spălătoriilor chimice. Căci și petele de noroi, ca multe altele, se șterg ușor, și dacă mai lasă vre-o urmă apoi aceasta e numai pentru ochii îngăduitori cari știu unde a fost pata dela început.

Pe vremea aceasta tristă automobilele înviorază orașul. Semnalele lor, cari au de scop să-ți prevestească mai din vreme că vei fi călcat, aruncă zarva în public, trezește energiile, mișcă picioarele celor mai reumatici. Șoferii, această nouă categorie de oameni, — oameni incuți, fără simțul timpului și al spa-

țiului, fără gândul primejdiei — merg și ei, trebuie să recunoaștem, la moarte ca vechii gladiatori romani. Omoară și la rândul-le sânt omorâți. Bicicliștii sânt rari, e un sport învechit.

Pe sus, doar *Vlaicu* zboară: — el sub cer, țigănușii mahalalelor Cotrocenilor urmându-l pe jos, dând cu căciula în câni de bucurie, fiind că până la el n'ajung. Curse, nu. Bătăi cu flori, nu. Altfel de bătăi câte vreți. Cărciumele gem, acum în preajma alegerilor. În fața *Clubului democrat*, două manifestații au scos de prin bărlugurile lor pe toți agenții. Se pregătesc toți de *alegeri*. Unii vor să rămâie; alții să vie. Ori unii ori alții au să-și vadă visul cu ochii. Pentru câtă vreme? O să vedeți. În cafenele aceleași discuții. „Toți avem geniu; în afară de noi nu pot fi alții; noi suntem centrul lumii.”

Literatură! Gazetele dau „fapte diverse: *omoruri, sinucideri, Stația B. M., Omul gol din Cișmigiu*”... Pe care, în treacăt fie zis și autorul acestor rânduri a avut cinstea să-l vadă, nu la miezul nopții cum au spus gazetele, ci la 8 ceasuri seara! Gol ca Adam.

Banuesc că pricina e o Evă. Cofetăriile pline; Cinematografele asemenea; teatrele la fel. La național a răsărit „*Lucașărul*”; „*Maman Colibri*” ține seria la *Davilla*; opereta lui *Grigoriu* își pregătește premiera la Teatrul „*Leon Popescu*”. Și toate merg, se învârtesc pe vânicul fus al *actualității*.

Numai zăpada a ajuns legendară, ca Fețli-Frumoși, ca „*Ileana Cosinzeana*” alui *Victor Eftimiu*, ca Statul Palmă-Barbă-Cot. Ori o fi crezând și dânsa că e prea albă și neprihănită pentru mocirlosul nostru pamânt!

de o putreziciune, care trebuia însănătoșită, sau trebuia să-l ducă la descompunere. Până la venirea partidului liberal la putere, problema țărănească fusese numai latentă. Prin izbucnirea neașteptată a uriașului foc din Martie 1907, ea a devenit însă cea mai acută din toate nevoile, statului. Problema de rezolvit a partidului liberal era deci pusă cu limpezime și hotărâre; el trebuia să deslege chestia țărănească. Orice altă preocupare trebuia să ajungă pe planul al doilea față de această chestiune, care va domina multă vreme încă viața politică a țării.

Spre a răspunde la întrebarea dacă partidul liberal trebuie să plece sau să rămână la putere, trebuie să cercetăm prin urmare, ce a făcut pentru îmbunătățirea sortii țaranului?

Sânt aproape patru ani de când partidul liberal, în Martie 1907, a venit la putere spre a potoli răscoalele. Atunci el a făgăduit țării o serie de mari reforme agrare. Dacă ar fi să judecăm opera partidului liberal în acești patru ani de zile, ar trebui să o cercetăm din două puncte de vedere. Va trebui să întrebăm întâi, *dacă* el și-a împlinit făgăduielile și va trebui în al doilea loc să cercetăm valoarea *reală și internă* a reformelor.

E natural că va fi mai ușor să răspundem la întrebarea întâia, *dacă* reformele făgăduite au fost realizate prin legiuirea țării. Scopul tuturor acestor reforme și noi legi a fost îndreptarea stării țaranului, ferindu-l cât mai mult de exploatarea marelui proprietar și de neajunsurile ce-i veneau din partea administrației. Cele mai însemnate din aceste legi sânt:

Legea învoielilor (contractelor) agricole. Invoielile grele și neomenoase de muncă sau de arendare a pământului apăsau pe spatele bietului țaran. Săteanul sărac și incult era totdeauna prea slab decât să poată rezista puterii superioare a proprietarului sau arendașului bogat. El trebuia să primească orice condiții grele de muncă sau arendă. Pe deasupra mulți arendași, mai ales Jidani, îl înșelau la socoteală. Adesea după o vară întreagă de muncă istovitoare țaranul se vedea fără câștig ba și cu datorii, pe când puținul lui pământ fusese cultivat rău și târziu, boierul silindu-l să-i lucreze întâi *lui*. La judecată, neavând un contract scris, el adesea pierdea, neputându-și apăra dreptatea.

Legea învoielilor agricole a îndreptat aceste rele, prin dispoziții aspre și energice în favoarea țaranului. Intre ele amintim ca pe cea mai radicală, dispoziția *maximului* de muncă și *minimului* de salariu, pe cari le fixează o comisiune specială în fiecare județ. Măsura aceasta îndrăzneată dar foarte dreaptă, a fost mult combătută de potrivnicii partidului liberal.

Legea islazurilor obligă pe proprietarii mari să cedeze pe bani o optime din moșiile sătenilor, spre a le întrebuița ca islaz (pășune). Țaranul fusese tot mai mult silit să-și reducă numărul de vite, fiind tot mai lipsit de pășune. Neavând vite, el sărăcise, neputându-și lucra pământul și lipsindu-i laptele, hrana principală a copiilor. Cusurul cel mare al legii

a fost că nu i-s'a dat o sancțiune, adică nu prevede pedepse pentru proprietarii, cari nu vor ceda imășuri la săteni. Cu toate astea o foarte mare număr de proprietari a oferit țaranilor imășuri, supunându-se legii de bună voie. E o vie dovadă a sentimentului de dreptate socială, ce s'a trezit pe urma răscoalelor. Condițiile de plată ale țaranilor sânt însă oneroase.

Legea trusturilor oprește formarea trusturilor de arendași și oprește arendarea unei întinderi mai mari de 4000 de hectare la *acelaș* arendaș, fie și prin persoane interpușe. Trusturile arendașesti exploatau pe țarani prin faptul, că stăpânind pământul pe o mare întindere de loc, țaranii acelor ținuturi trebuiau să se supună condițiilor dictate de trust sau riscu să rămâie fără muncă și fără pământ de arendă. (Țaranul, neavând de-ajuns pământ, era nevoit să mai ia cu arendă nu direct dela proprietari, ci din mâna a doua, dela arendașii mari, cari apoi dictau prețuri enorme, exploatare. Concurența din partea altor proprietari fiind exclusă de trust, țaranul trebuia să primească prețurile trustului). Dintre trusturile principale amintim pe cunoscutul trust al Fischer-estilor, care stăpânea mai multe sute de mii de hectare în Moldova. Legea le-a desființat.

Casa rurală e o bancă înființată cu capital pur românesc (străinii, deci jidani, fiind excluși din rândul acționarilor). Scopul ei e de a cumpăra mari proprietăți ajunse de vânzare și de a le revinde la țarani, făcându-i proprietari pe pământ. Plățile se fac pe amortizație. E una din cele mai eficace din reformele agrare.

Judecătorii ambulanti sânt chemați a merge din sat în sat și a împărți țaranilor dreptatea la fața locului, fără avocat. Efectul legii e că țaranul cruță mult timp și multă cheltuială cu procesele sale, ce se dezbăteau, înainte la la oraș.

Legea cârciumelor e menită să reducă alcoolismul la țară, micșorând în chip foarte însemnat numărul cârciumelor, pedepsind pe bețivi și pe cârciumarii abuzivi. Cârciumele fiind monopolizate, dreptul de licență se arendează, iar suma arenzii se întrebuițează pentru școala sătească. Legea de altfel excelentă, un adevărat cap de operă de legislațiune, a avut cusurul că nu a fost întinsă și asupra cârciumelor din orașe unde țaranii, venind la târg, se dădeau la beție, cum a observat dl Iorga.

Acestea sânt cele mai însemnate din seria de legi, numită *reformele agrare* ale partidului liberal.

E rîndul să răspundem la a doua chestiune: *dacă* reformele acestea nu au rămas simple minciuni, legi pe hîrtie, sau *dacă* au devenit o *realitate* și întru cât. Măsura cea mai bună vor fi roadele reformelor, exprimate în cifre.

Nu tăgăduim, că aceste cifre, fără a fi neexacte sau false, pot fi totuși amăgitoare întru cât ele nu exprimă totdeauna o realitate deplină, ci mai mult aparentă, fără ca în fond lucrurile să se fi schimbat mult. Cu toate astea nu se poate spune că ele nu cuprind o mare parte de adevăr și e sigur că merită în parte covârșitoare încrederea noastră.

Din complexul de probleme, cari constituiesc la un loc marea chestiune agrară, cauza de căpetenie a nemulțumirii țaranilor a fost *proprietatea latifundiară*. România era după vorba dlui Stere o *țară de latifundii*.

Proprietatea celor 7,968.296 de hectare de *pământ cultivabil* (arături, fiinete, pășuni, livezi de pruni, deci *fără* păduri) s'a împărțit în anul 1906 astfel: 3,319.695 de hectare aparțineau unui număr de 1,015.302 proprietari țarani, având fiecare în termen mediu 3'27 hectare.

3,001.206 de hectare sau aproape tot atât era stăpânit de 1503 *mari proprietari*.

Restul de 1,647.128 de hectare aparțineau unui număr de 41.307 de proprietari mijlocii cu proprietăți între 10—500 de hectare. La cele două extreme erau *marea și mica proprietate*, cam de aceleași dimensiuni.

O mite cinci sute și trei familii boierești stăpâneau aproape tot atât pământ ca și *un milion cincisprezece mii, trei sute două familii țărănești*. Până când *una* din aceste familii țărănești avea în termen mediu 3'27 hectare, o familie boierească lua în termen mediu uzufructul unei întinderi de 1920 de hectare.

(Datele sânt împrumutate din articolul „Țară de latifundii” al dlui C. Stere, apărut în *Viața Românească* Nr. 10, pe anul 1910).

Aceasta era situația la 1906.

Să vedem ce este patru ani în urmă.

În urma reformelor agrare au trecut în mâinile proprietății mici, adică țărănești — fie sub formă de cumpărare, sau arendare — 915,000 de hectare. Adică *aproape a treia parte din marea proprietate*, care „fără nici o zbuțumare socială, zice dl Duca, fără să se fi lovit interesele nimănui, a trecut numai prin efectul reformelor agrare în mâinile proprietății mici, adică ale țărănimii”.

Vedem că prin munca partidului liberal, rana principală a chestiei agrare, disproporția dintre marea și mica proprietate a început să-și piardă asprimea. Dacă reformele agrare nu aveau nici un alt efect decât acesta, se poate spune, că ele totuși *au făcut un însemnat pas spre soluțiunea chestiei țărănești*. Opera reformelor nu va înceta să lucreze nici în viitor și va urma înainte să niveleze deosebirea dintre marea și mica proprietate.

Dar să vedem și alte rezultate.

În anul 1908 s'au încheiat (cităm după discursul dlui deputat I. G. Duca) în toată țara numai 1700 de contracte agricole de muncă *autentificate*, angajând un număr de 76.000 de țarani. Un an în urmă, cifrele acestea au crescut la 9421 de contracte și 413,000 de țarani.

Cițimea de pământ care s'a dat la țarani, fie în dijmă sau în bani, fie cu învoieli pentru pășune s'a ridicat dela 240.000 de hectare în 1908, la 875.000 de hectare în 1909.

Fabrică de parchete,

Gluj—Kolozvár.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărime, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a *dușumelelor*.

În anul 1908 au fost încheiate 972 de contracte de *arendare* (cele citate întâi sânt de *muncă*) și 750 contracte neautentice. În anul 1909 cifrele sânt: 4199 autentificate și 222 de contracte neautentificate. Contractele autentice prezintă mai multă garanție de siguranță pentru țărani și îi apără mai bine de exploatare.

Cât de bine își împlinesc țărani îndatoririle sub noua lege ne spun aceste cifre. Așa, din un număr de 344.000 țărani învoiți în 1909, numai 5925, adică abia o proporție de 1.75%, n'au îndeplinit obligațiunile prevăzute în contract.

Celelalte reforme au dat rezultate asemănătoare. De pildă legea cârciumelor, a redus numărul cârciumelor la sate la *mai puțin de jumătate* și a redus aproape în aceiași măsură cantitatea alcoolului consumat.

Anul trecut dl Nicolae Iorga a organizat o anchetă asupra rezultatelor reformei agrare. Am citit multe răspunsuri nefavorabile reformelor și nu am rămas mirați. Nu s'a putut schimba o stare atât de adânc înrădăcinată, veche de sute de ani în originile ei. Despre două din reforme însă am găsit chiar și în aceste răspunsuri (cari de altfel une-ori făceau impresia unui pesimism exagerat) multe cuvinte de laudă: despre legea cârciumelor și despre judecătorii ambulanti. Cu deosebire în privința acestora din urmă voturile tuturor răspunsurilor erau aproape unanime, recunoscând folosul lor incontestabil.

Drept încheiere trebuie să constatăm că legislatura, care se încheie acum, a fost una din cele mai importante și rodnice ale parlamentului românesc. Opera partidului liberal nu va putea satisface desigur toate așteptările. Chestiunea agrară e o problemă atât de vastă, cu atâtea laturi, meritând fiecare afară de bunăvoință, o sumedenie de cunoștințe, adâncă intuiție politică și administrativă, darul de a organiza și o mare cinste și abnegațiune, spre a rezista tentațiilor de zădărnire din partea celor interesați, încât ea cere o sumă uriașă de talente politice, legiuitoare, administrative și economice, a căror conlucrare să producă o schimbare în bine, reală și statornică pentru țărănime.

Partidul liberal nu a putut face *totul* în timpul scurt al acestor patru ani, dar el a făcut un pas hotărât înainte, spre deslegarea chestiunii, țărănești.

Răspunzând deci la întrebarea pusă la începutul acestor rânduri, trebuie să spunem că *logica lucrurilor nu ar îndreptăți plecarea partidului liberal dela putere.*

Interesul suprem al țării românești dar și al neamului românesc de prețutindeni, dominând toate celelalte interese, este azi deslegarea deplină a chestiunii agrare din România.

Partidul care a început soluțiunea ei, — *oricare ar fi acest partid, liberal sau conservator* — ar trebui să aibă puțința să o continue, câtă vreme

un partid și mai radical (bună-oară cel naționalist-democrat) nu-i poate lua locul și nu-i poate duce opera și mai departe cu un pas.

Cu toate acestea este foarte probabil că partidul liberal va pleca. Sistemul rotației politice e prea înrădăcinat și Coroana l-a adoptat și ea prea mult decât să-l părăsească. În convingerea publică e o chestiune de dreptate politică și chiar personală, că dacă un partid a gustat dulcele puterii vreme de patru ani de zile, să facă loc altora. Opinia publică, ba chiar și partidul liberal însuși se arată aproape împăcat cu această soluțiune și nu noi vom căuta să-l înrurim într'un senz sau altul. Ceia ce am expus noi sânt numai părerea unui om care departe de partide și străin de interesele lor, își formează o părere personală, călăuzit numai de interesul general românesc.

Tot ce putem arăta e o dorință: ori care partid va ajunge la putere, el să nu dărime ci să continue, să intensiveze și să adâncească opera partidului liberal.

El va avea atunci simpatiile tuturor Românilor, înăuntru sau în afară de partide și înăuntru sau în afară de granițele țării românești.

Demisia ministrului Orleanu. Ni se telegrafiază din București: *Azi și-a prezentat demisia dl Mihail G. Orleanu, ministrul industriei și al comerțului. Demisia dlui Orleanu, a provocat o consternație puternică în cercurile politice liberale. Se așteaptă și demisiunea dlui Emil Costinescu.*

Demisiunea ministrului de comerț va precipita acum criza întregului guvern, pe cale de a părăsi puterea.

Declarațiile moștenitorului de tron, publicate și de noi, sânt și azi viu discutate în cercurile politice din Budapesta și Viena. Revine asupra acestor declarații și »Pester Lloyd« și susține comunicatul publicat de el, cu mică rectificare.

Moștenitorul de tron, declarând că »în anii din urmă vaza Ungariei a suferit mult«, n'a vizat *exclusiv* coaliția, ci s'a referit la trecutul politic din acești 10 ani din urmă.

..Când coaliția era în opoziție și împiedica, prin o obstrucție nebună, orice lucrare parlamentară...

Un nou deputat opozițional. Eri a avut loc alegerea de deputat, în circumscripția a II-a din Miskolcz, în locul repauzatului deputat Lipssey Adam.

Candidatul independist Bizony Ákos a întrunit 606 voturi și a fost proclamat ales. Contra ca: didatul său, guvernamentalul Vadnay a întrunit numai 522 voturi.

Izbânda opoziției e a se atribui în parte și certuri or cari s'au ivit, în sinul partidului guvernamental local, în jurul candidaturii. Majoritatea ce use alt candidat, dar prefectul a stăruit pentru candidatura lui Vadnay

Confirmarea hotărârilor delegațiilor. În numărul de azi al »Monitorului Oficial« a apărut autograful regal, care confirmă hotărârile aduse de delegațiuni. Se autorizează guvernul, ca cheltuelile afacerilor comune până în 31 Martie 1911 să le asemneze conform budgetului din anul trecut.

Moștenitoaul nu va merge în Rusia. Secretarul dela ambasada austro-ungară din Petersburg, baronul Logo, a desmintit svonul susținut până acum, că moștenitorul tronului ar lua parte la vânătoarea, ce se va aranja de membrii casei domnitoare din Rusia.

Liga pentru votul universal. Ni-se anunță din Budapesta: Liga maghiară a votului universal va desfășura anul viitor o propagandă cât se poate de intensă. Va organiza mai des întruniri populare. Chiar în luna Ianuarie va ține adunări în Arad, Timișoara, Miskolcz și Szabadka.

Succesele de până aci ale propagandei pentru votul universal le invederează și faptul, că la cameră au sosit peste 100 de petiții în senzul programului Ligii.

Fejérváry și coaliția. Baronul Fejérváry, fostul președinte al cabinetului »drabant«, nu uită insultele ce i le-au adus coaliționiștii, ajunși la cîrma țării. Eri, în cursul audienței delegațiilor, a dat dovadă că »ține minte«.

Contele Majláth Jozsef, membru în Camera magnaților, care publicase despre Fejérváry o broșură plină de insulte, văzîndu-l îmbrăcat în uniformă de căpitan de gardă, i-a adresat cuvintele:

— Excelență, ce uniformă frumoasă ai!

— Da, e frumoasă, uu-i vorbă, dar tot nu-i atât de frumoasă ca broșura ta despre mine! — i-a răspuns Fejérváry, întorcîndu-i spatele.

Tot atunci s'a apropiat de el fostul ministru de comerț Kossuth, dar Fejérváry, cînd Kossuth era să-l salute, își întoarce spatele și se duse în altă parte a salei de tron...

Cît de bine trebuie că-i cunoaște Fejérváry pe foștii coaliționiști, dacă îndrăznește să-și arete disprețul în mod atât de provocător.

Chestiuni la ordinea zilei.

Politica românească în lumina lui „Budapesti Hirlap“.

Pretinsa declarație a moștenitorului.

Cunoaștem cu toții ciudățenia ce se chiamă mentalitate ungurească. Am admirat de ne-numărate-ori elucubrațiile ei și ne-am dumirrit și asupra rațiunii lor bizare. Știm că ori de câte ori e vorba de prigoniri îndurate de națiuni, în afară de granițele statului nostru arpadian mentalitatea aceasta scapără cele mai delirante țipete de revoltă și știm apoi că ori de câte ori vine vorba de opresiunea, fără păreche de acerbă, din lăuntru acestei țări mentalitatea ungurească se preface în forma oglinzilor concave desfigurând într'un spectru difuz și cu neputință de recunoscut principiul atât unitar, de lămurit și de indelebil al naționalității. Mentalitatea aceasta rămâne refractară pentru adevărul oricărei manifestațiuni a acestui principiu, în cadrele statului ungar și nu e în stare a desluși în razele lui eterne legea cea mai firească, ce stăpânește evoluția raselor omenești. Și mai știm, durere, că va trebui să treacă multă apă pe Tisza, cea blondă ca șuvițele descendentelor arpadiene, până să se cristalizeze din fervoarea acestei mentalități o minte sănătoasă, justă și cumpănită.

De aceea nu ne mai mirăm de elucubrațiunile ei. Le înregistrăm numai drept fenomene curioase, neobișnuite la alte popoare. Așa și de data asta. Căci iată »Budapesti Hirlap«, reprezentantul cel mai academic al mentalității ungurești, ne apare azi din nou cu flacărele aceluiași fenomen interesant.

911

4

Scrind despre zădărnicierea negocierilor de pace și despre situația actuală internă a partidului național românesc, face o seamă de constatări și reflexiuni, pe cari le puteam ghici dinainte, angajându-ne să le scriem chiar noi, pe nevăzute. Înainte de toate spune cu sat sfacție, că negocierile de pace cu Românii s'au terminat fără nici un rezultat pozitiv. Nici nu se putea altfel — raționează apoi — pentru că primul ministru, în calitate de reprezentant al statului, n'a putut să dea ascultare unor pretențiuni formulate în cadrele principiului național. Statul nu poate să stea de vorbă decât cu cetățeni singuratici, și nu cu colectivități ori autonomii constituționale naționale, deoarece de acestea nu există. Statul acesta e doar întregul indivizibil și unitar al națiunii ungurești (căci nu este a se înțelege »ungar«). În acest sens a tratat guvernul pretențiunile formulate de dl Dr. Ion Miha. Negocierile n'au putut să aibă nici măcar în sens academic caracterul unor negocieri dela egal la egal.

Dar — adaugă «B. H.» — dl Miha a spus cu toate astea, că intențiunile guvernului, de a realiza pacea cu naționalitățile sânt sincere și de bună credință. Presa și oamenii partidului național însă n'au onorat sinceritatea guvernului, ci au tras-o la îndoială, învinuindu-l necontentit. Dl Miha însuși e o jertfă — crede «B. H.» — a opiniei publice românești, căci cu toate că e o individualitate încheagată și în toate privințele independentă, s'a făcut interpretul ei. În felul acesta chiar credințele politice ale d-lui Miha sânt foarte departe de punctul de vedere al «statului național maghiar».

Dată fiind distanța aceasta enormă — continuă articolul — nici nu mai pot spera Ungurii că s'ar găsi vre-un șef politic român, care să prezinte proiecte acceptabile din punctul de vedere al statului național maghiar.

În restul articolului se face diagnoza situației interne a Românilor. Întâi și întâi e comitetul național, care funcționează sub denumirea de comisie executivă. Acesta reprezintă vederi excepționale chiar și de dl Miha. Vine apoi gruparea cea mai intransigentă, gruparea care cere autonomia națională nu numai a Transilvaniei ci și pe cea a tuturor Românilor din țările coroanei sfântului Ștefan. Gruparea aceasta în frunte cu dl Goga și cu oamenii de condei e de adreptul teroristă și a provocat până și desaprobarile d-lor Maniu, Iorga și Popoviciu (pe acesta «B. H.» îl numește «eroul replicii») cari toți sânt dușmani notorici ai maghiarismului. Cu cine să facă deci pace Ungurii?

Cu nici una din grupările existente — încheie desolată santinela imperialismului. Dar este totuși ceva de făcut, se poate totuși ameliora situația din punctul de vedere al ideii de stat. Cu prigonirea agitatorilor nu se face multă ispravă, dovedesc experiențele de până aici. În locul agitatorilor întemnițați răsar alții din masele mari ale poporului, căci masele aceste sânt instigate să creadă că statul este izvorul tuturor relelor ce le îndură și cari îl fac să ia toiagul pribegiei. Trebuie deci vindecat răul la sorginte. Îndreptând și ameliorând sistemul administrativ, ascultând ponosurile îndreptățite ale poporului. Administrația și justiția trebuie aduse la un nivel, care să nu mai poată da prilej la agitații. E un adevăr atât de comun acesta — constată spre marea noastră uimire »B. H.« — încât a ajuns a-

proape banal, — și totuși »se păcătuiește atâta împotriva lui«.

Dar prin aceasta încă nu s'a făcut totul. E de-o imperioasă necesitate, tot din punctul »ideii«, ca să se facă tot posibilul pentru întărirea economică, culturală și socială a Ungurilor risipiți printre »naționalități«. Să se scruteze apoi și pricinile de nemulțumire printre cetățenii de »buze străine«, ca »fiecare cetățean al țării să simtă (nu însă decopotrivă! — N. R.) ocrotirea statului maghiar«.

Intr'adevăr minunate sfaturi, și tot atât de logice ca mentalitatea din cari s'au plâz-muit.

Ce a spus moștenitorul ?

Declarațiile moștenitorului de tron, continuă să arunce valuri mari dincolo, cât mai ales dincoace de Leitha. Am anunțat că declarațiile date în vileag de „Pester Lloyd“ ca fiind autentice, au fost ieri rectificate în corespondența semioficioasă „M. T. I.“. După „P. Lloyd“ moștenitorul ar fi zis că Ungaria numai așa „își va recâștiga prestigiul, care s'a cam întunecat în anii din urmă“, dacă va acorda monarhiei toate cheltuielile necesare pentru sporirea forțelor armatei. „B. Napló“, semioficiosul redactat ungurește, a dat o turnură și mai gravă pentru patrioții noștri acestei declarații. A spus că moștenitorul ar fi declarat că „bunul nume al Ungariei se va putea recâștiga numai dacă națiunea ungară (probabil și „maghiară“ !) va da o dovadă de maturitate politică, acordând cele necesare pentru menținerea poziției de mare putere a monarhiei“.

Față cu aceste versiuni „M. T. I.“ a fost autorizată să comunice că moștenitorul a spus numai că „proiectele militare în perspectivă sânt menite să fie garanțiile indispensabile ale situației de mare putere a monarhiei“.

Dar chestiunea nu s'a oprit nici la acest punct, căci spre mirarea tuturor cercurilor politice, guvernul a dat un nou comunicat, într'o altă corespondență, desmițând informațiile apărute în „M. T. I.“. Va să zică guvernul a confirmat în mod indirect comunicatele, ominoase pentru patrioți, din „P. Lloyd“ și „B. Napló“.

Cazul bine înțeles a stârnit o viuă animație mai ales în partidele opoziționiste, cari privesc aceasta declarație drept un avertisment, deși deghisat în formele eufemiei diplomatice, totuși foarte energic la adresa svârcolirilor kossuthiste după concesiile naționale în armată. Unii spun că guvernul a făcut o greșală dând în vileag declarația, căci departe de a asigura succesul proiectelor în chestiune, îl va primejdui chiar, căci a deșteptat susceptibilitatea legitimă a partidelor independiste.

Insuș Kossuth a ținut să se declare. El a spus că, deși, probabil, declarația moștenitorului n'a fost menită publicității, speră că vor veni vremuri, când se va convinge, că forța militară nu se asigură atât prin mijloace materiale cât mai ales prin resorturile morale ale ei. Cu alte cuvinte numai atunci va fi armata puternică, când se vor fi făcut concesiile de maghiarizare.

În același sens a fost comentată declarația și în partidul justhlist, în vreme ce partidul guvernamental cearcă să nu-i atribuie prea multă importanță și să treacă peste ea la ordinea zilei.

Vre-o câțiva curuși mai dela roată s'au juruit să umfle cazul la proporțiile unui ponos

național și să-l facă obiect de discuții în cameră.

Cercurile politice din Austria și presa austriacă comentează declarația cu cunoscuta tendință antimaghiară și se bucură de aceasta dovadă de energie a moștenitorului. Vedem deci că în ciuda precauțiilor neobișnuit de întinse ce s'au luat cu prilejul venirii moștenitorului Francisc Ferdinand la Budapesta, vajnicii noștri compatrioți au știut să facă multă vâlvă și să reediteze iarăși faima antimaghiarismului moștenitorului. Căci fatalitatea e crudă. O spune lămurit Românul în înțelepciunea sa: „De ce te temi nu scapi!“

„Adaos“ la „răsunetul“ lui Șuluțu

sau

Cum discută un „președinte venerabil“ ?

De Dr. I. Lupaș.

II.

D-lui Șuluțu necontentit îi umblă gura, că lucrarea mea ar fi „plină de greșeli“. Dar cari sânt acele greșeli nu spune. E ușor să afirmi ceva, mai greu este însă a dovedi. Cătră stărsitul diatribei sale pare a renunța însă și la afirmațiunile, ce anticipase fără a produce o singură dovadă. În nr. 134 pag. 3, coloana 1 scrie: „Eu însă nu de greșeli, ci de falșificări te-am arătat vinovat“. Așa dar cartea mea nu mai este „plină de greșeli“, cum afirmaseși, venerabile, ci deadreptul de falșificări? Cu dovedirea lor însă a rămas și va rămănea pentru totdeauna dator, căci ele există numai în fantazia exasperată a d-lui Șuluțu, iar nu în cartea mea. Și „de strigiis, quae non sunt, nulla mentio fiat“ !...

Din contră eu i-am dovedit d-lui Șuluțu, cât de mult greșește, când caută așchia în ochiul altuia și nu simte bârna în al său... I-am arătat, ca în broșura sa clandestină a comis o eroare istorică atât de boacănă și grosolană, în cât prin aceasta și-a pierdut orice drept de a mai dăscăli pe alții. Savantul nostru istoric simte și el cât de mare este greșala dovedită, dar recurgând la procedurile obișnuite în discuțiile și polemicele dănsului cearcă să arunce în capul tipografului greșala, de care numai autorul poate fi vinovat...

Am informații sigure, că „venerabilul“ a lucrat timp îndelungat la corectură și astfel dacă ar fi fost în clar cu ceea ce scrie, avea posibilitatea să-și îndrepte această greșală. Căci întâi a tipărit peste o sută exemplare, plătiind la Kraft suma de 24 cor. 60 fil., cum apare din registru Nr. 750, apoi nimicind parte din ele, a tipărit a doua oară nenorocita sa broșură, plătiind 18 coroane, cum se vede din același registru Nr. 785. Așa dar în timpul, cât a tot îndreptat întâia tipărire și până a ajuns la a doua, ar fi putut să observe greșala, de care e vorba. Și totuși n'a fost în stare s'o observe, decât după ce „librăria“ — păcătoasa de librărie! — a trimis broșurile tuturor membrilor din Academie.

Și atunci bietul domn Șuluțu, la această vârstă „venerabilă“, alergă cu epistole prin „Strada Sculpturii Nr. 35.“ în București, pe la secretarul secțiunii istorice, academicianul C. Erbiceanu, pentru-ca greșala din broșură s'o îndrepte într'un mod și mai greșit !... Căci după cum am arătat în „Tribuna“ (Nr. 247) în rescriptul împărătesc din 1 Sept. 1865 nu este vorba de legile dietei din Sibiu nici „directe“ nici „indirecte“, cum afirmă Șuluțu. Și când te provoci la un act istoric, ar trebui să știi „venerabile“, că nu este același lucru ca cu „memoriile“ d-tale, cărora le poți da friu liber, să bată câmpii încâtro le place. Un act istoric te obligă să nu afirmi nici cu o iotă mai mult sau mai puțin decât se cuprinde în șirelele lui. Făcând contrarul, după cum ai făcut, vei ști, că frumoasele epitețe de „mistificator“, „falșificator“ și „fabricant de istorie“, cu cari te crezi îndreptățit a stigmatiza pe alții, se li-

pesc pentru vecie de „ilustrul” nume al venerabilității” tale.

Căzând însuș din greșală în greșală, dl Șuluțu a alergat apoi cu broșura sa și la dl Partenie Cosma, ca să vadă, cum „a rectificat dl Ș. înaintea Academiei istoria d-lui Lupaș” și a istorisit pățania sa „cu greșala de tipar la mai mulți cunoscuți”. Vezi, la ce neajunsuri și alergături te expune *afurisitul de tipar*, „venerabile”, când nu umbli pe căi cinstite, ci dai busna pe potecuța „*stricteii confidențe*”?

Din această pățanie ar putea trage bună învățatură toți cei de o pănură cu dl Șuluțu...

Neputând dovedi nici o greșală sau „falsificare” în lucrarea mea premiată de Academie, D. Ș. mai recurge și la alte posne spre a-și justifica titlul diatribei: „fabricant de istorie”.

Spune anume, că d. ministru ungar de culte a interzis din bibliotecile tinerimii broșura mea despre „începutul neamului românesc”, pentru că ar fi „tendențioasă și ar cuprinde neadevăruri”. Admitem, pe un moment, că judecata ministrului ar fi dreaptă. Dar cum se face, că dl Șuluțu, care se pretinde mare „istoric” n'a observat aceste defecte ale broșurei mele, când era încă în manuscris și o cenzura secțiunea istorică a Asociațiunii, sub prezidiul dlui Șuluțu, laudând-o și recomandând-o spre publicare în „Biblioteca populară”? A trebuit să vină dl ministru Zichy, care nu e istoric, să arate dlui Șuluțu, care e adevărat și neadevărat istoric? *Trist spectacol oferă un istoric român*, care în lipsa totală de argumente operează cu sentințe ale guvernelor ungurești! Și cu alte caraghioslăcuri și bazaconii, cum e și scrisoarea simpaticului Haralamb Călămar, alias Ermil Borcea.

Privitor la felul, cum a ajuns această amuzantă scrisoare între „argumentele” dlui Șuluțu, pot să dau următoarele informații autentice, pe cari mi le-a împărtășit însuș autorul ei. După apariția unui „adaos” sau „răsunet” al dlui Ș. se discutau la un pahar de bere, cu mult haz, auto-exhibițiunile „venerabilului”, care umpluse broșura cu fel de fel de scrisori particulare, lipsite de orice interes istoric sau național. Glumele la adresa lui Șuluțu curgeau. Atunci Haralamb, cum este el inventiv și comedios de felul său, zice prietenilor săi: „Stați numai, să vedeți, că o să ajungă și numele meu în memoriile lui Șuluțu; am să-i scriu o epistolă plină de laude și bătrânul o va publica negreșit în una din broșurile sale viitoare”.

Ortacii lui nu l-au crezut; s'au rămasit, deci cu el pe câteva halbe de bere. Acum, iată, epistola a apărut și comediosul Ermil a câștigat rămășagul...

Cam de aceeaș natură solidă sânt și celelalte scrisori și argumente, cu ajutorul cărora a fabricat „venerabilul” memoriile sale și a dobândit, grație indulgenței și credulității publicului nostru necititor, faima de „istoric” și om învățat, în stare a întuneca ori când pe celebrul autor al „tablei din Lugoj”.

Neisbutind cu argumentele, generosul meu adversar îi trage înainte cu insinuările și cu cele mai nefundate învinuiri. Nu voiu să abuzez prea mult de paciința on. cetitori. De aceea nu voiu stăruî asupra tuturor, ci voiu releva numai câteva din ele. Așa d. e. mă acuză, că într'o polemie din 1909 contra unui biet catihet rățacit din Petroșeni aș fi batjocorit pe Blăjeni. O scornitură cu toate insinuările „venerabilului”! Eu am scris acea polemie ca „*răspuns detractorilor lui Șaguna*”. Sub titlul acesta a apărut și în broșură. O poate ceti oricine și va vedea, că acolo nu este vorba de Blăjeni în general, ci numai de „*detractorii lui Șaguna*”, cari, după cât știu eu, nu sânt așa de numeroși în Blaj, ci mai mulți în Sibiu!...

În special numele regretatului Bunea nici n'a fost pomenit în acea polemie. Adevărat, că la 1903 în broșura mea: „Șovinismul confesional în istoriografia rom.-ardeleană” am pomenit și numele părintelui Bunea și mi-am exprimat uimirea, că acesta poate scrie cu atâta patimă contra celor ce au apărut biserică și credința străbună. Dar acea discuție a fost ținută în termeni științifici, iar nu în „termeni murdari”, cum insinuă dl Șuluțu. Dovadă, că nu l-am batjocorit, e că regretatul

Bunea m'a distins până la sfârșitul vieții sale cu binevoitoarea-i atențiune, trimițându-mi valoroasele sale scrieri „în semn de prețuire științifică”, ceea ce nu știu, să fi făcut și cu dl Șuluțu.

Între frunțașii din Blaj am și astăzi prieteni, la cari țin cu toată căldura sufletului și n'aș fi niciodată în stare să-i supăr cu vre-un cuvânt. Sunt convins și din partea lor de cele mai bune sentimente frățești.

Mi-se pare însă, că „venerabilul” Șuluțu și-a cam bătut în trecut joc de Blăjeni și de confesiunea lor. Căci iată, ce *teribilă* mărturisire de credință cetesc într'o scrisoare a lui către Barițiu (datată în Apoldul mare 5 Oct. 1878): În această scrisoare rugă d. S. pe Barițiu, să intervină la Blaj, ca băieții lui să capete stipendii așa, cum doria dânsul. Dacă aceasta nu se va întâmpla, amenința d. Ș. Blajul în chipul următor: „căci eu apoi nu sunt în stare a-mi crește copiii pe la Academii, *voiu provoca pe mitropolitul prin jurnale numai decăt, să-mi șteargă numele dintre greco-catolici*; nu vreau să mă mai țin de o confesiune, a cărei capitol m'a insultat și ruinat”...

Din aceste șire se poate vedea, cât de îndreptățit era Șuluțu să scrie în „Drapelul” (nr. 130) că „*domnii de Român sunt oameni corecți și cu frica lui Dumnezeu*” sau și mai și: „*noi bătrânii uzați credem cu toată puterea sufletului în Dumnezeu și în datinele strămoșești*”.

Puternică credință este aceea „venerabile”, care îți permite să ameninți, că *numai decăt* te lapezi de ea, dacă nu-ți asigură stipendii destul de grase!?

Barițiu firește nu i-a împlinit dorința viteazului Șuluțu, ci publicând scrisoarea aceasta la 1892 o însotește cu următorul comentariu: „Voiu fi făcut și eu destule prostii în viața mea mult agitată; aceasta însă, ce mi-se cerea în 1878 ca să o fac, nu ar fi fost o simplă prostie, pentru care să fiu de râsul oamenilor, ci ar fi fost dela mine o *arroganță și impertinență fără păreche*, ca să voesc a mă arunca de *arbitru între capitul mitropolitan și între nepoșimea șuluțiană*”...

Mai departe mă învinuiește dl Șuluțu, că aș fi batjocorit pe „*fratele străbunei sale*”, pe episcopul Aron, fiindcă în altă lucrare istorică a mea din 1903 am citat 4 versuri din o cronică rimată, intitulată: „*Plângerea sfei mânăstiri a Silvașului*”. Aici d. Șuluțu mistifică și denaturează adevărul, spunând numai că *am publicat o poezie* (parcă eu aș fi autorul ei!) și nu amintește cu nici un cuvânt, că acele versuri sânt citate dintr'o cronică, pe care o citează și reproduce în parte dl Iorga și o utilizase însuș Bunea, ca izvor istoric, în lucrarea sa: *Episcopii Petru Paul Aron și Dionisie Novacovici la pag. 321 și 327*, citând într'un loc 11, iar în celalalt 7 versuri din ea. — Așadar această învinuire, pe lângă caracterul ei de mistificare sau reticență păcătoasă, mai dă dovadă și de o crasă ignoranță din partea dlui Șuluțu. Aceaș însușire fundamentală a istoriografiei dlui Șuluțu iese la iveală și din ceea ce mai spune dânsul în legătură cu aceste versuri și cu propaganda catolică de pe vremea Mariei Teresia, cu tendințele căreia trebuie să fie în clar și cei din urmă normalști, căci altfel repetează anul! Multe ar fi trebuit să mai repeteze și dl Șuluțu, dacă e așa de slab orientat în „istoria patriei”.

Ca cel mai mare merit literar își socotește însuș dl Șuluțu biografia lui Iancu. Dar cu ce informațiuni sărăcăcioase și *nesuficiente* a scris dl Șuluțu această cărțuie, poate vedea oricine își va lua osteneala să arunce o privire peste lista bibliografică dela sfârșitul ei. Următorul caz încă va putea da oarecare deslușire despre teimeinicia pregătirii dlui Șuluțu, când s'a apucat să scrie biografia lui Iancu. Când am publicat eu la 1909, în „Transilvania” Nr. 1., o epistolă a lui Avram Iancu către Ilie Măcelariu, tradusă după textul german dela pag. 411—412 a cărții lui *Eugen von Friedenfels*, dl Șuluțu nici nu știa măcar, că această carte există, deși ea apăruse la 1877, deci cu 20 de ani înainte de a-și scrie d-nul Șuluțu broșura. Ei bine, asta nu merge să s'apuce cineva să scrie biografia lui Iancu, fără

a cunoaște o lucrare atât de importantă pentru timpul acela și pentru istoria Ardealului, cum e a lui Friedenfels! Dar nu numai în literatura istorică este dl Șuluțu slab orientat, ci și în alte informațiuni. În vara trecută am avut prilej să vorbesc cu părintele Gomboș, un nepot al lui Iancu. Sf. Sa mi-a comunicat, că a dus nu de mult la București un *steag tricolor*, despre care știe cu siguranță, că îl avea Iancu în 1848. Întrebându-l, pentru ce nu l-a donat pe seama „Muzeului Asociațiunii”, mi-a spus, că nu are încredere în această instituțiune, câtă vreme se află un om ca dl Șuluțu în fruntea ei, care susține, că *Românii n'au avut steag în 1848*... Aducând vorba și de biografia lui Iancu, nu s'a pronunțat nici decum favorabil despre ea. Și nu e mirare. În literatura noastră istorică anevoe se va găsi o biografie mai superficială și mai puțin serioasă, decât aceasta scrisă de dl Șuluțu. Am citit-o ca student și am rămas nemulțumit. Aș fi dorit să știu mai mult despre Iancu și mai cu temei. Am citit-o a doua oară la 1908, și m'am întristat. Am rămas cu impresia, că geniul lui Iancu trebuie să fie foarte neîmpăcat cu paginile dlui Șuluțu, care e de părere, că dacă Iancu ar tăi, m'ar „sfășia”. Eu cred, că mai curând ar putea să pătească una ca asta autorul cărțuiei.

Căutându-mi acum notițele risipite, iată ce sentință găsesc între ele ca impresie finală după a 2-a cetire a biografiei scrise de dl Șuluțu (comunic această observare numai ca o impresie subiectivă dintr'un timp, când nu puteam ști, că o să am de furcă vre-odată cu dl Șuluțu; cetitorii să poștească a se convinge înșiși despre adevăr!): „naiv, fragmentar, anecdotic, în prea multe locuri (pg. 21, 25, 28, 30, 40—41) iasă la iveală un egocentrism vanitos; floricelele, cu cari încearcă a-și împodobi stilul, sânt adeseori deplasate nefirești și artificiale; versurile întretesute sânt incolore și fabricate”.

(În treacă fac aci amintire de observarea P. C. Sale dlui Dr. Il. Pușcariu, care într'o ședință a comisiei de cenzurare, după ce am isprăvit eu cu cetirea câtorva capitole ale lucrării mele, mi-a zis: „Ascultând expunerile frumoase și vioaie ale d-tale, mi-am adus aminte de o scenă istorică. Nu vreau să te măgulesc dar fi-o spun totuș. Când a trecut Alexandru-cel-Mare pe lângă ruinele Troiei, a oftat și a exclamat: Fericit Achile, că s'a găsit un Omer, care să-i povestească și să-i cânte vitezile! D-ta nu ești cântăreț nici poet ca Omer, dar cred, că Șaguna ar fi și el mulțumit și încântat de lucrarea d-tale”.

Cititorul să ierte această paranteză, pe care la nici un caz nu mi-aș fi permis a o face, dacă „venerabilul” dl Șuluțu nu ar fi fost atât de cutezător, ca în seria nesfârșită a insultelor sale să invoace și spiritul lui Șaguna în rolul de a arunca vorbe de ocară asupra mea. Cred, că prin aceasta dl Ș. a săvârșit o mare necuviință față de memoria lui Șaguna, căci *nime* dintre contemporanii acestuia *nu poate fi mai puțin competent* a rosti vre-un cuvânt în numele lui, decât chiar dl Ș. Felul de judecată și de simțire al nemuritorului Șaguna, dintre cei de azi, de sigur, dl Dr. Il. Pușcariu îl cunoaște mai bine decât oricare altul, fiind că în anii săi de tinerete a avut marea norocire de a fi în imediata lui apropiere!)

Țin să adaog aici, că în diatriba sa dl Șuluțu se face vinovat și de un mic *plagiat*: reproducând anume câteva rînduri din articolul amicului meu Octavian Goga: „*Prodomo*”, publicat în nr. 257 al „*Tribunei*”

Iată acele rînduri la dl Goga:	și la dl Șuluțu:
atunci aș fi sus, mîndru, sfidător, sănătos și obraznic, ca un cocoș, care cu gusa plină de grăunțe cîntă cucurigu din virful unei grămezi de gunoi	Lumea știe foarte bine, că: cocoșul, cînd e gusa plină de grăunțe, cîntă cucurigu din virful unei grămezi de gunoi
(«Tribuna» nr. 257, pg. 1 col. 3).	»Drapelul» nr. 133, pg. 3, col. 1.

Mi-se pare, că procedeul dlui Șuluțu în această șterpelire de plagiat e identic cu al vestitului Dr. Regman Nicu Păunaș. Dl Șuluțu nu spune, de unde reproduce aceste rînduri, nici nu le pune în ghilemele! O fi și asta iarăș tot „*librăria*” sau „*tipografia de vină*”?

„Los moderados ramolidos“

sau

Când Aurel Popovici era tânăr oțelit..

Auch er war ein lüngling mit lockigem Haar! a fost și Aurel Popovici tânăr odată! Pe-atunci poate nu era atât de încurcat de înțelepciunea lui Huston Stervart Chamberlain și a lui Sir John de Belimbroke. Rațiunea netulburată de visuri deșarte, inima mai curată de patimi și de rîvne pre-omenesti, închipuirea mai puțin gravă și exagerată, dl Popovici făcea atunci parte din falanga, grupată în juru: «Tribunei» din Sibiu. Și era năstrușnic în avânturile lui, rîdea de retro-grazi și de «ramoliți» și se arunca cu tot neastâmpărul în lupta pentru adevăr. Considerațiile europene nu-l chinuiau încă, râvnele apostolice nu i-se urcaseră la cap, harta Europei stetea încă neatinsă de planurile d-sale reformatoare. Dar, în schimb, avea ceva din exuberanța și din sănăta-tea unei puternice generații tinere și avea în ori ce caz mai pronunțată conștiință pentru realitate.

Dar e mult de atunci. Au trecut mai bine de 16 ani. Mulți dintre noi pe atunci abia mijeau în-ă politică. Și d-sa se lăăia prin foiletonul »Tribunei« și intona, cu ceilalți împreună, cântecul împotriva »autontățiilor« și ducea o campanie, așa de puțin cruțătoare, împotriva unui regiment întreg de neputincioși, cărora le-a dat po-lecra: *los ramolidos!* Cu un termen mai puțin literar («ăci nu cereți d-lui Popovici să fie stilist) i a numit chiar »cranfutări!»

Vom arăta un caz special, căci asemenea reamintiri sânt delicioase și dau, cum s'a zice, de-săvârșită dreptate lui Sir John de Belimbroke, care a spus, că în istorie cazurile se repetă și se aseamănă.

E vorba de foiletonul dela 9 Decembrie 1894 din »Tribuna«, scris de dl A. C. Popovici. Era pe atunci mișcarea memorandistă, a cărei reușită grandioasă se datorește a-ât de mult și tinerilor tribuniști, cari au susținut-o. Și era pe atunci o mișcare, dușmană acestel acțiuni de viață, în frunte cu Babeș și cu Mocioni și cu Aurică Mureșan, fie iertat, cari întemeiându-se numai pe autoritatea lor, ca vârstă, bani și trecut politic, aveau grozave pretenții de oficialitate. Centrul de operațiune a acestor spirite comode și înapoiate era Banatul, iar ca bun fu al Banatului, domnul Popovici le-a consacrat foiletonul, intitulat »Los moderados ramolidos«, în care, într'o formă dialogată și într'un stil dialectal, reproduce convorbirile dintr'un conventicol al compatrioților săi, numind această ședință de comitet un »mare spectacol cu orăciuni, decisiuni și protestații...«

În felul cum atacă dl Popovici în acest foileton al său persoane cu închipuită influență, — fie că o face pe baze reale, sau numai în sens alegoric, — găsim numai decât pe tânărul fără frică. Fără nici o rezervă, el ridiculizează mai întâi pe însuș Alexandru Mocioni, căruia, spiritual, îi zice »Sándor Grandezza dellas Casinas Magnadas«; lui Titu Hațeg, îi zice Titu Cașcaval, supranumit »membru al societății burtă-verzimea patrioată.« Pe Brediceanu îl face »aprod de Grandezza«. Lui Mureșan îi consacră epitetul de »Don Aurică Zăpăcilos, caballero dellas Rosinantes, director al vechiului diurnal Baba-Cloanța«. (Ce zice Samurache acum, când vede că Popovici, după moartea lui Mureșan, se urcă singur pe Rosinanta Babai-Cloanțe?) Iar amicului său de astăzi, dlui Valer Braniște, Popovici îi hărăzește pompoasa atribuție de »mare proprietar de aspirațiuni generale și director al ziarului Solidaritatea Mamelucilor« și epitetul sugestiv de Valerian Ocoșală...

Tendința vizibilă a foiletonului este, neapărat, denunțarea în public a acestor »ramolidos« și ridicularizarea modului cum știau ei să facă »disputăciunile asupra situațiunei«. Iată de altfel câteva *spicuri* mai esențiale:

Sándor Grandezza: Tomnilor, io kemat pe Dume-Vostre pentru che discutem asupra situatiunei, care devenit nețineveră... și în una conferența noi să spunyem idei nostre mutualmenyte și să dem un de-clărăciune coram publico...

Corul mamelucilor: Braso! Trăiasă Ilustritatea Sa! Să primeștye. Să se facă de-clărăciunea. Vivat Șandor lumină!

Don Aurică Zăpăcilos: Domni!ooor! Eu care de ani nenumărați conduc venerabilul organ »Baba Cloanța«... Eu, martorul vremilor din trecut; Eu care am îmbătrinit în luptele politice și în diplomația superioară; Eu care întocmai ca un munte de sașu am luminat această întunecată vale, acești întunecați munți, văd că mi se usurpează un drept netăgăduiver, cînd în prezența mea exclamați »Șandor Lumină? Nu există decit unul dintre toți Romîni care să aibă drept istoric la acest titlu...

Pavel Halaripa: (Rotar?): Mă rog aici nu poace fi vorbă de altă lumină, afară de Ilustritatea Sa. Noi Romîni, carie, durere, ni-s nisce sărăntoci de săceni, fără aristocrație pucernică, fără pigări bogăți, noi trăbuie să avem în fruncea noastră pră un om cu puzăciune, cu rang aristocratic...

Coriolan Briceagă: Toace, ca toace, dar io cried, că, afară de de-clărăciunea Ilustrității Sale, noi trăbuie să luăm poziție față de aia dăla »Tribuna«, că așa nu mai merjie. Să lăsăm noi ca aia să facă hara-para cu prințipurile dă libertate și dă egalitate? Noi trăbuie să arătăm cu curaj, cu abnegăciune și cu resoluțiune aia ce credem noi despre situațiune.

Titu Cașcaval: Mă, ascultă-mă pe mine! Dir-nații aia dela »Tribuna«, ni-a chefelit de-or umplut țaitungu lor cu păru nost. Dară să ue puniem cu toată nădejdea să scriăm la foaia noastră, că prăcum-că să ne spunem toți păreriile noastre, că cum credziem noi ca trebuie să meargă politica. Că Dumnezeu iestă, că trăbuie să le arătăm noi la crachelări aia, că noi nu ni-s ce miri-ce cranfutări, noi ni-s oameni cu cap și cu autoritate.

Jules Cimbarea (advocat): Ce ci-e mesteci și tu unde nu-ți fierbe oala! Că baș pare-că policica e de nasul tău. Mă, nu viezi, că pare-că ești un dărab de putăr (unt) cu ochi! Mă, cînd s'or pune zmeii aia dela »Tribuna« să mi te frece, te topiesc, dă fac din tine o baltă de unsoarie! Ascultă mă pe mine, nu ce mesteca, o pătești cu aia.

Corul mamelucilor! Scandal, lipsă de modestie! Să vateme ei autoritatea omului providențial! Așa anarhiști trebuie nimiciți. Ce oameni fără respect pentru bărbații probați!

Valerian Ocoșală: Nu desperați, sintem aici: Solidaritatea mamelucilor e în minile mele! Am să le arăt eu: Ca serv fidel al politicei Dvoastră, am să deschid eu capul poporului, ca să înțeleagă ce comoră nesecaveră de înțelepciune și de capital politic rezidă în ideile stimat Dvoastre.

Corul de mameluci: Bravo! Ce copil cumince e Ocoșală! Cum ascultă de oamenii probați. Asta-i nădejdea noastră! Trăiască solidaritatea!

Ionaș Trandafir (orator de gală și cu tact diplomatic): Care va să zică ne-am înțeles: să scriem fiecare în organul nostru autorizat că anume ce direcțiune să ia polityka noastră...

Și la sfîrșit să votează »resoluțiunea« în care arată cu toții încredere Ilustrității sale și se pronunță contra »Tribunei« și a memorandistilor. Trăiască solidaritatea bărbaților probați!...

Desigur, grotescul situației iese complet la iveală și arată izbucnirea sinceră a unui publicist tânăr și entusiast împotriva unor oameni învechiți în presunțiuni și atinși de neputință. Dar așa era curentul atunci pîntre tineri și nu ne miră. Tot ce ni-se pare ciudat și umoristic, este, că după atâtea nenorocite experiențe în viață, dl Popovici să se simtă astăzi atât de bine în tovărășia unui Valerian Ocoșală, pe care încă de acum 16 ani l-a socotit pîntre »los ramolidos« și a altor membrii ai »societății burtă-verzimei patriote«!

Dacă astăzi am scrie noi, aici la »Tribuna«, în tonul cum a scris acum 16 ani dl Popovici împotriva bătrînilor și a tuturor adversarilor unei mișcări mai energice, e sigur că d-sa ne cerea de mult răstîgnirea! Noi am fost mult

mai respectuoși în tonul criticelor noastre și cu toate aceste, grație logice sale extra-ordinare, dl Popovici nu se găsește în tabăra noastră ci ne calomniază și are aerul că nu ne dă voie nici măcar să ne apărăm!

Cum schimbă vremea pe om!

Scrisori din București.

Mizerii mărunte. — Un stilist fenomenal. — Anarhiștii. — Anarhica gazetă dobrogeandă. — Pentru anarhistul Tolstoi. — Datoria.

București, 17/30 Decembrie.

O negură deasă s'a lă-at afară. Și amurgul cade trist și posomorit. Mai posom rit decât cutare »frunța dintăi« pe care »arșita împrejurărilor istorice fatale«, l-a adus în nepăcuta situație de a citi negru pe alb, că activitatea lui pe terenul cultural și național este — nulă. Pe coridoarele Universității studenții s'au adunat grupuri, grupuri. Discută cu apringere. E vorba de reorganizarea seminarului de limba și literatura germană, organizare, pe care d. S. Măndrescu o va face după modelul celor mai moderne instituții de acest fel din Germania. Cum o mare parte dintre studenții, cari urmează acest curs sânt ardelenii, cari își manifestează o deosebită preocupare față de cele ce se petrec »aca-ă«, subiectul se »schimbă repede«. Ce manifest nou a mai apărut? Ce mai scriu gazetele? Care deputat român va înfiera în parlament crima dela Galați?... Unul citește o scrisoare dela un coleg din Pesta. E vorba de o mai strînsă apropiere între studenții ardeleni de pretutindenii. Se discută mijloacele, cari ar putea fi întrebuițate spre acest scop. Și, în timp ce unii sânt de părere c'ar trebui înființată »fedeerațiunea« care s'a pus la cale la Orade, cu ocazia jubileului »Familiei«, unul începe să fredoneze încet, cu duioșie aruncându-și privirile afară, voind par-că să străfulgere amurgul, ce se lasă greu și trist:

Urban dela Hurmuzău
A times carte'n Brașeu:
— Iancule, ține te bine,
Că vin Ungurii la tine...

»Gazetarul« scoate din buzunar o scrisoare din Viena.

— Un nou apel? Ce propuneri face? Și băieții se grămădesc în jurul lui.

— O dare de seamă. Oamenii vor să dea semne viață.

La Galați a curs sîngele nevinovat al Românilor și colonia română vine să elibereze certificate despre fiul cum ziarele noastre își fac datoria. Admirabil document omenesc.

Și ropînd scrisoarea, adăogă: »Vinoată este morțea această scrisoare, scrisă într'o atît de proastă limbă românească. S'o publice doftorul Ion. E vorba de o acțiune care-l încântă. Noi sîntem noi. Și nouă ne e dragă tinețea și viața. Mai bine »anarhista« decât »ruginita«. Și, pe cînd bucăț-lele de hărtie aruncate pe fereastră le suflă vîntul, pa-că văd mîne în »Minerva« scris cu tuu de o șchioapă: »O grandioasă manifestație pentru d. Popovici«. Autorul articolului va comenta scrisoarea celor cîtiva membri ai coloniei române din Viena așa cum îi convine. Își va strecura micile infamii pîntre rîndurile prost stilizate. Și va da un nou prilej de glume »confraților«.

În adevăr presupunerea nu m'a înșelat. Eminentul stilist, în susținerea minții lui, nu știe să facă deosebire între manifestare și manifestație. Și doar e doctor în filosofie. Scrisoarea coloniei din Viena este numită în adevăr manifestație. Bravo, doctore!

Și negura cade tot mai grea, mai deasă și mai întunecată. Nu poți distinge pe om la cîtiva pași.

Schimbare de birou de arhitectură.

Arhitectul

Maszni János

— și-a transpus biroul tehnic —

în Arad, strada Szent István nr. 7. (Casa proprie).

Primește tot felul de lucrări de birou și execuție de branșa arhitecturii. Pregătesc planuri în stilul cel mai modern. — Servesc cu orice explicații privitoare la arhitectură. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu stimă

Maszni János, arhitect.

Vai de bietii miopi. Dar vai de bietul subcomisar care, din cauza negurei, sau a fumurilor a găsit cu cale să aresteze așară pe dl ministru de justiție Toma Stelian. Oprit pe calea Victoriei pentru că dase automobilului o viteză prea mare, ministrul a fost condus la secție. Iși poate închipui oricine mutra, pe care a făcut-o bietul subcomisar, când a înțeles cu cine are a face Ministrul l-a încușat ajat însă: »Fă-ți datoria, domnule până la sfârșit». Și probabil subcomisarul se va alege cu spaima, având declarația ministrului că nu și face decât datoria. În opinia publică a produs oare care senzație faptul că un subcomisar a avut îndrăzneală să și facă datoria chiar și atunci când este în joc persoana ministrului de justiție. Așa săntem noi. Legile credem că sănt făcute numai pentru cei mici. Avem prejudecata serioasă că numai cei mărunți trebuie să tragă la ră pundere pentru greșalele lor. Când călcăm peste aceste prejudecăți, e stingere. Când un ziar condamnă lipsa de acțiune a unui biet învățător sau preot, admonestarea este binevenită. De îndată ce ar afirma că peștele începe a se strica dela cap, urmează rezoluțiunea și desavuarea. Indiferent de ce ar zice lumea. De ce? Nu cerceta aceste legi, căci ești anarhist dacă vrei să le înțelegi.

Anarhisti. Eu am avut odată un bun prieten, anarhist sades. Era un rus refugiat în București. Venise să li dau lecții de limba românească. Dar ce om cum se cade. Am scris odată ceva despre el. Ce ferilită ar fi omenirea și ce siguri de tronurile lor ar fi toți suveranii, dacă toți anarhistii ar înțelege anarhismul așa cum li înțelegea el: Dreptna libertate de cugetare, lepșdarea ori căror mincuni convenționale și prosternarea în fața adevărului. Respectul față de oameni, cultivarea demnității omenestii.

Anarhisti de a estia s'au ivit mulți în timpul din urmă. Se ne bucurăm că ivirea lor n'a înțarizat prea mult. Și, spre marea durere a pasniciilor burghezii dela noi, trebuie să relev următoarea notă din »Dobrogea Jurnale», organul tinerimii dobrogene, în jurul căruia sănt grupajii o seamă din cei mai aleși tineri transilvăneni din Dobrogea. E vorba de cazul Tribunei:

După constătarea intimă a comitetului partidului național, care a avut loc în Budapesta, ziarul »Lupta» nu va fi mutat în Arad. Tot acest ziar va purta numele de »Foala poporului român» și va fi dat sub conducerea fostului deputat Goldis, secretarul consistenței din Arad.

Purtarea »Tribunei» a fost înfierată nu însă și cea ce a determinat-o să se poarte astfel. Ca o ciumă încă se anunță că redactorii »Tribunei» vor trece toți la foala partidului. Cine rămâne dar vnovatui?

Comitetul declară că toate celelalte foi românești sănt privitye ca ale partidului; »Tribuna» însă nu e nici a sa și nici a comitetului executiv. Aceasta o face pentru că »Tribuna» și-a ascuțit glasul — și comitetul nu observă că și o ascute și el.

Nu putem privi de bun actul comitetului, care, neluând în seamă consecințele dezbinărilor, le alimentează prin decizuni cari sănt nenimerite și daunătoare tocmai prin faptul că față în față stău două tabere: tânăra și bătrână. Și dacă e adevărat că stinerile de astăzi ar fi cam »ascuțite», nu știu de ce »bătrâniile» nu sănt mai lertători, când unii și alții urmăresc același id al.

Iar, dacă este vorba de mândrie oarbă: atât mai rău; — acesta e izvorul mândriei și al personalităților.

Ei? Credem că acest pasaj exprimă perfect vederile mocanilor din Dobrogea în chestia gestului dela Budapesta. Fără nici o supărare, dar curentul »anarhice» se lățește tot mai mult. Și odată vor veni și alții să întrebe și mai energic: Care este rezultatul jertfelor și al sforțărilor?

O circulară răspândită zilele acestea a adus în discuție numele unui mare anarhist mort de curând. Tolstoi, pe care pravoslavnică biserică rusească li escomunrase din mijlocul ei pentru grozavul păcat de a spune că roadele bisericăi ceștine nu se prea văd. La Petersburg s'a înființat un comitet, care a lansat următorul apel, redactat în toate limbile:

Având de scop veșnica amintire a lui Leon N. Tolstoi, în întreaga Rusia s'a format o societate

cu scopul de a construi și întemeia un muzeu al marelui scriitor rus. În acest muzeu între obiectele ce aparțineau marelui om, se adună atât operele scrise de marele literat, filosof și sociolog, cât și tot ce s'a scris despre dînsul în toate limbile.

Președintele societății pentru organizarea muzeului este cunoscutul om de știință și profesor universitar Maxim Kovalevsk.

În numele comitetului muzeului lui Leon Tolstoi, am onoare a mă adresa la toți autorii și editorii români, atât din regatul României cât și din Bucovina sau Transilvania, rugându-l de a trimite pentru muzeul lui Leon Tolstoi câte un exemplar din cărțile, broșurile, articole de reviste sau de ziare, și chiar notițe tipărite cu ocaziunea morții marelui scriitor rus.

Toate aceste tipărituri sus arătate, rog a le expedia sau pe adresa: D-lul Zamfir C. Arbure, str. Dragoș Vodă Nr. 21, București, însă în t de a colecționa scrierile despre Tolstoi în limba română, sau direct pe următoarea adresă: Petersburg (Rusie), Mr. Waldemar Iacovlevici Murinoff, 10 Rejjesjwen kuta 18.

Primii Onor. Domn. asigurarea vrei di-tinsei mele considerațiuni. W. Bogucjarsky.

După cât știu, și la noi în Ardeal s'a scris mult despre Tolstoi și s'au tradus chiar unele din scrierile lui. A fi bine, ca să arătăm și noi ce am putut ști, ce am putut gusta din opera divinului »anarhist». Corespont.

Din străinătate.

Situația în Portugalia.

Prin felul cum s'a născut republica Portugaliei — fără nici o vărsare de sânge — se credea, că noua schimbare a emanat din voința întregii populații, care istovită de regimul anterior, cerca, prin introducerea unei noi forme de guvernământ, îmbunătășirea soșii. După sările cari domnesc azi în Portugalia se pare însă că proclamarea republicii a fost opera numai a unei fracțiuni, care a învins indiferențismul majorității poporului, făcându-l accesibil nouei idei prin zugrăvirea beneficiilor de cari se vor împărtăși după învingerea ideilor liberale.

A fost chestie de câte va zile prăbușirea vechilului regim. S'a proclamat republica și s'a și început organizarea noului stat. Puterea s'a dat în mâna unui guvern interimar, care a dezvoltat o activitate febrilă pe toate terenele. Tăcerea, care învalnia evenimentele ulterioare din Portugalia, a întărit credința într-o mulțumire generală. S'a trecut în curind la ordinea zilei peste proclamare și se credea în trăinicia noului regim.

Astăzi sosesc însă știrile despre o nemulțumire generală care domnește în populație. Beselele meseriașilor precum și muncătorii au început a se mișca, făcând demonstrații și producând turburări de stradă. S'a dat și de urma unei întinse conjurații care are de scop reîntronizarea regalismului. S'a constatat că mulți membri din comitetul executiv al acestei conjurații s'au legăturii secrete cu o parte mare din ofițeri, voinde să câștige puterea armată a scriitorilor sale. Încercările lor au avut drept rezultat slăbirea disciplinei în armată, așa că rămâne îndoielnic, dacă poate conta guvernul în caz de revoluție la armata ori nu? În orice caz o parte din ea va sprijini cetele royaliste.

Pentru readucerea stărilor dinainte, s'a lucrat îndată după proclamarea republicii. Ex regele Manuel s'a exilat, părăsind Portugalia, că își va da toate silințele pentru recăștigarea tronului. A fiut legături și mai departe cu barbații rămași credincioși lui, cari au inițiat munca de restaurare. Pe de altă parte pretendentul tronului Dom Miguel, a în eput de asemenea o operă de subminare — folosindu-se de nemulțumirea populației, pentru »jungerea scopurilor sale, de a câștiga tronul Portugaliei.

Caracteristic pentru stările cari domnesc în Portugalia este demințirea dată de guvern, în ce privește știrile despre criză. — În același timp în care se fac toți pașii de lipsă pentru înăbușirea agitajilor și menținerea ordinii. Înărește aceste știri de astfel și manevrarea armatei spaniole în spre hotarele Portugaliei, precum și cererea făcută de ministrul englez din Lisabona guvernului din

Londra, ca să trimită vase de războiu pentru apărarea suvoșilor englezi.

Cu prilejul acestor mișcări din Portugalia publică și proclamațiunea dată de fostul rege mi-am făcut datoria și că am stat cu trup suflet în sevicul țării. Sperez că țara se va convi și-mi va recunoaște abnegațiunea. Trăiască Portugalia.

Este următoarea:

«Iubite Souza! Silit de împrejurări urc jachtul gesc Amelia. Sunt portughez și portughez am să min întotdeauna. Am convingerea că în calitate rege mi-am făcut datoria și că am stat cu trup suflet în sevicul țării. Sperez că țara se va convi și-mi va recunoaște abnegațiunea. Trăiască Portugalia.

INFORMATIUNI.

A R A U. 31 Decembrie n. 19

— Nou partid sârbesc în Ungari. Cetim în numărul de azi al ziarului »Vatland», că în Ungaria e pe cale de a se ființa un nou partid sârbesc în spirit moderat și monarhic. În fruntea acestei mișcări s'au învins milionarul Lazar Dungeyrski din Bacica mitropolitul sârbesc Lucian Bogdanov. Partidul va scoate în Budapesta un organ de publicitate sub conducerea deputatului Ștefan V. Popovici, actualul director Thökölyanului din Capitală.

Credem, că noul partid va găsi foarte puținii aderenți în sânul neamului sârb deși la sârbi se poate închipui mai ușor raliere de »moderați patentati» decât — fericire — la noi. Căci noul partid va a să strângă pe moderați la un loc.

— Excrocheria unui baron. De câte zile populația Parisului e ținută în agitație de bandă de excroci, ai cărei membri erau oameni cu situație foarte înaltă. Excrocii demnau poporul să cumpere niște acții banca Halei de vânzare din Paris, semnate bancherul Gaillard, directorul băncii, cu spunea, că se pot câștiga sume foarte mari. Modul acesta excroci au încasat sume enorme căci oamenii săraci se lăsau foarte îmbătați de atâta vorbărie amăgitoare. Mi însă a fost descoperită. Cumpărătorii neprimind contractele promise, au instințat fa la poliție, care apoi, firește, a pus pe dor bancher la răcoare.

Întrebat fiind, bancherul, a spus, că drept acțiunile le-a semnat el, dar că banii li casat baronul Lambert. Baronul prințând veste s'a cam mai dus. Bancherul va fi ținut arest, până se vor anunța toți cei păgubiți.

— Nou record în aviație. Osc telegramă din Paris anunță un nou record al aviației. Aviatorul Tabuteau a zburat în timp de 7 ore și trei sferturi, neîntrețin o distanță de 5842 km. întemeind astfel nou record. Încercările de zbor în distanță s'au început mai cu febrilitate, în urma miului Michelin, care se va decerne ce va zburat timp mai mult, percurând o distanță mai mare. Eri s'a încheiat te nului indicat pentru premiul Michelin, ia zultatul de până acum îndreptățește pe torul Tabuteau la câștigarea premiului. Întâia dată, Tabuteau a atins distanța 3457 km. în 6 ore 1 min. A fost bătut Farman cu 4626 km. în 8 ore 12 min. A zburat Leqaquieux, făcând 5159 km în 5 ore 52 minute iar acum Tabuteau, a oară, întemeind record cu 5842 km. în 7 ore 45 minute.

— Telegrafie fără fir la distanță de 2 km. Cu invenția telegrafiei fără fir s'a făcut încercări pentru întrebuințarea practică a telefoniei și pe vasele oceanice. Se putea transmite semne la distanțe relativ mari, dar ideea că vasele cari au drumul peste ocean să p

...legatori directe cu uscatul prin ajutorul teleg...
...fără fir, a rămas până azi fără intrupare.
Dupa o sara posita din Londra pare in fine ca
sa poata reuza si aceasta idee Succesul este al
vaporului »Cedric« care a plecat din America
inspre Europa. La a treia zi dupa plecarea stafi-
unile marconiane franceze si engieze au inregistrat
mai multe telegrame, dintre cari una conținea
urmatoarele:

»Santem la o distanță de 1800 km dela New-
York. Stafiunile europene a primit telegrama
noastră, trimițându-ne vești. Se comunica că
aceiaș telegramă a fost inregistrată și de stafi-
unea de pe insula Flora, la o distanță de 2000
kilometri.

Este de reținut faptul că lui Marconi i-a suc-
ces telegrafiarea la o distanță de 5500 km, dar
a fost nevoit să ridice aparatul la înălțime de
1000 de pași, ca să poată primi undele elec-
trice.

— **Nenorocire la pomul de Crăciun.** Din
Halle se vestește că inginerul Goldschmied evreu
de aittei a aprins și el pom în ajunul Crăciunu-
lui, conform obiceiului creștinesc. Alaltăieri ven-
indu-i niște oaspeți, le-a arătat pomul, a căror
lumânări le-a aprins din nou. La despărțire fa-
milia inginerului a petrecut până la ușa antișam-
brei oaspeții, dar în timpul acesta copila lor,
Agatha, în etate de cinci ani, voind să rupă de
pe pom o nucă aurită, și-a aprins haina la flacăra
unei luminări. Inzadar a început să strige după
mamă, căci țipetele ei n'au putut fi auzite, fiind
părinții într-o cameră mai îndepărtată. Până la
reîntoarcere, fa-ăările, cari au cuprins haina fetței
au isprăvit repede cu dânsa. În câteva momente
au făcut o scum. Iși poate închipui fiecețe des-
perarea părinților, aflându-și unica copilă arsă, în
mijlocul pălpăților flăcărilor, cari se întinseseră
în întreaga cameră.

— **Opt minute fără aer.** Englezul Nordini
a dovedit înaintea unui juriu de medici, că
poate trăi fără să respire, opt minute. Și-a as-
tupat nările și urechile cu vată, și-a legat o-
chii și s'a așezat într-o ladă în formă de cos-
ciug. Unul dintre membrii jurului a vărsat apoi
nisip peste ladă, formând o grămăjoară de un
metru și jumătate. Nordini a rămas în măr-
mântat opt minute. Desgropându-l, s'a pre-
zentat cum a fost. Nu s'a observat nimic a-
normal.

— **Jertfa aviației.** O telegramă din Saint-
Cyr, anunță, că ofițerul de dragoni De Cau-
mont, unul dintre cei mai distinși piloți ai ar-
matei franceze, făcând ieri încercări de sbor
cu aparatul său, a căzut dela 80 metri înălțime
și și-a frânt amândouă picioarele. O altă te-
legramă din Versailles spune, că Caumont a
murit. Președintele Fallières, primind știrea
despre această nenorocire, a scris un de-
cret, prin care ofițerul De Caumont este nu-
mit ofițer al legiunii de onoare.

— **Pentru compatrioți.** Cântăreața de operă,
italianca Tebracini, care de prezent este an-
gajată la opera din San-Francisco cu un ho-
norar de două mii de dolari pe seară a pro-
mis compatrioților săi săraci, că în presara
Crăciunului le va cânta gratuit mai multe
cântece și arii din diferite opere. Promisiunea
a și împlinit-o. A ridicat pe o stradă o bină
și a cântat în liber, pentru mulțămirea compa-
trioților. O mulțime de peste o sută de mii de
oameni s'a adunat să asculte concertul dat
de vestita cântăreață. După primirea concer-
tului publicul i-a făcut ovațiuni însuflețite și a
petrecut-o într'un alai până la locuință.

— **Foc mare în Messina.** În Messina a
isbucnit un foc puternic, care a nimicit foarte
multe clădiri. Toată munca eroică a pompie-
rilor și a miliției de-a localiza focul a rămas za-
darnică. Gara, poșta și oficiul telegrafic au
ars total. Ministrul poștelor a dat ordin pen-
tru restaurarea liniilor telegrafice și telefonice
dintre Reggio di Calabria și Messina, iar până
atunci comunicația telegrafică și telefonică
urgentă cu Sicilia se face prin cablul dintre
Neapole și Palermo, precum și prin stațiunile
telegrafice fără sârmă.

— **Observator ars.** Se anunță că obser-
vatorul meteorologic al statului din Lapplanda
din cauza unei explozii de lampă a ars total.

Focul a distrus toate aparatele. Paguba e
foarte mare.

— **Luptă cu un nebun.** Un vier din Macon
(Angl.) atins de un acces de nebunie și a omo-
rit nevasta și pe socru-său, apoi și a baricadat
odată, de unde numai după douăzeci și patru de
ore a putut fi scos. Sute de inși stăteau ziua în
treagă înaintea casei lui, dar nimeni nu putea să
străbată nici măcar în curte, căci nebunul în con-
tinuu trăgea focuri de revolver asupra lor. Nap-
tea nebunul a aruncat o bombă în curte. Bomba
a explodat numai decât, spargând toate ferestrite
caselor din vecinătate.

Cătră ziuă, obosit, l-a furat somnul și așa a
fost prins.

— **Intimpinare.** Ni se cere publicarea urmă-
toarelor: Domnule Redactor, sub titlul »Alegerea
din Toronto« a apărut în Nr. 261 din a. c. al
prețutii noastre »Tribuna« o notiță, în care se
fac niște observări și la persoana mea. Comuna
Sân Miclăușul-mare are în total 596 voturi, din-
tre cari gr. or. și gr. cat. sânt 211 voturi, deci
o învingere numai cu voturi românești e exclusă,
cece s'a dovedit în două rânduri, cu ocaziunea
alegerii membrilor congregaționali, căci luptând
eu cu cele 211 voturi românești, am fost ușor
înving. În fața acestei situații am aflat de bine a
partea, asigurându-ne astfel un mandat.

Alegerea mea deci nu se poate privi ca o tră-
dare a cauzei naționale, căci oacturi de acestea
s'au făcut și în alte locuri chiar de către frun-
tași de al noștri; iar în situația dată — neprim-
mind din partea celor din centru nici o înva-
țune (Raportorul din Budapesta nu era a-olo?
N. R. d.) — am aflat de conștient a face acest pact,
pentru a înconjura zdrobirea noastră din trecut.

Cătră despre protopreșbiter și despre venitele
mele foarte frumoase, cari așa se vede nu
sânt pe placul invidiosului »Privitor«, vădit fiind
tendința de a mă discredită — nu aflu cu cale
să răspund.

Tot așa neadevăr este că aș fi vicepreședintele
partidului guvernamental, precum neadevăr este,
că în alegerea membrilor suplenti în sinodul pro-
topreșbiter aș fi pus în mișcare toate forurile
administrative.

Din toate acestea e evident scopul notiței, că
adecă să mă discreditez în deosebi înaintea mem-
briilor sinodului protopreșbiter ca nu cumva să ră-
mân acel mai serios candidat la protopreșbiter. —
De l' toată notița »Privitorului« nu e alta decât o ma-
nevra în vederea îndeplinirii postului de proto-
preșbiter. S. Miclăușul-mare, la 13/26 Dec. 1910.
Ioan Popovici, paroh.

— **Școala românească din Turtucala.** Citim
în »Sea« din București: Sunt mai bine de trei
luni de zile, de când școala românească din Tur-
tucala continuă a sta închisă, cu toate promisiu-
nile ce ni-se dedeau de către cel dela direcțu-
nea învățământului în străinătate din ministerul
afacerilor străine că regretatul incident se va
apiana cât de curând pe cale diplomatică.

Un român din Turtucala, membru în comitetul
de eforti al coloniei noastre, și în măsură de a
cunoaște destul de bine cum stau lu rurile, ne a
încredințat că, școala românească se poate con-
sidera ca pierdută pentru Românil din Turtu-
cala.

Bulgaril au mers și mai departe, o parte din
copii săraci, înscriși mai târziu la școala bulgă-
rească, și cari nu au putut să-și procure la timp
cărțile bulgărești impuse de programul statului,
au fost trimiși la comunitate să li-se procure ma-
terialul școlar impus de directorul școlii bulgă-
rești pe motivul că »de aceea guvernul român le
dă ajutoare«.

Santem informați că în anumită împrejurare,
prefectul bulgar din Rusciuk s'a exprimat față
de unul dintre efortii comunității noastre din
Turtucala, regretând nepăsarea autorităților no-
stre, când le era așa de ușor să intervină la So-
fia pentru redeschiderea școlii.

Adevărul este că școala românească din acest
orășel servea de model tuturor școlilor bulgă-
rești din împrejurime și prefectul bulgar nu s'a
oprit de a recunoaște că, pe lângă români, sânt
alătea generațiuni de bulgari cari au învățat carte
la școala românească în a de pe timpul când în
Turtucala nu exista școala bulgărești.

Dar ce e mai trist astăzi este că profesorii ro-
mâni sânt puși în urmărire de justiția bulgară și
acuzăți de fals în acte publice deși neregularita-

tea ce le a fost imputată s'a constatat și la școl-
ele bulgărești din țară.

D- rețetat este că, pe când profesorii români
din Turtucala au fost dați pe mâna parchetului,
profesorii bulgari din Capitală au fost chemați
numai în j-d- a a consiliul profesoral.

Cele mai frumos executate daruri de Crăciun
și Anul-nou: garnituri pentru îngrijirea minilor, casete
pentru piepteni, garnituri de piepteni, cele mai elegante
geante de mătăsă și piele pentru femei, lornete, gi-
amantane, bastoane de argint, toc de țigări și țigaret-
cutii decorate și jucării în asortiment bogat se capată
în prăvălia lui H e g e d ũ s G y u l a, Arad Andrásy-
tér No 15.

Șpiritul Inda și Unsoarea Inda

despre cari revista »Kir. Természettudományi közlöny« în
Nrul 171 scrie următoarele: »In Ardeal în riul Oit crește
un soi de burete mai cu seama lipit pe iazuri, care în
comitatul Treiscaunelor din vremuri străvechi se folosesc
cu succes contra du erilor reumatice și podagrei și care
se prevătește, la ordin medical, în farmacia lui Balázso-
vich Sándor, din Szepsiszentgyörgy și care se pune în
cirulaie în întreaga lumea sub numirea de Spirit Inda
și Unsoarea Inda. Din experiență pot spune că succesul
e sigur.«
Dr. Stefan Szász.

x **Sanatorul »Liget«** a Drului Iakob în Budapesta
primul sanator pentru boale interne din Europa, di
pune de toate mijloacele de vindecare și laborator
pentru examinat. Mii de diabeți, reumatici, bolnavi de
splină și de inimă, cari pină acum au cercetat sana-
toriile din străinătate, acum vor găsi institut cores-
punzător aici în țară, așadar această instituțiune cul-
turală cu poziție admirabilă împlinește și un gol. Sala
cea mare a mașinelor mecanice de vindecare a sana-
torului este provăzută cu mașini după sistemul Zan-
pre și cu scâlzi aieriane.

x **Când cumpărați ochelari, a dresați-vă la ma-**
gazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc,
ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație me-
dicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pen-
tru serviciul conștiințios, recomandăm prăvălia de ar-
ticolle optice Seelenfreund din Kluj-Kolozsvár piața
Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle, ochiane,
barometre de prima calitate. Repaturile se fac cu pri-
cepere și grabnic.

Cronica socială și artistică.

Teatru în Reșița. Reuniunea de cân-
tări și muzică a plugarilor români din Re-
șița-română aranjează a doua zi de Cră-
ciun, Duminică în 26 Decembrie 1910 v.
(8 Ian. 1911 n.) o reprezentație teatrală
urmată de concert și danț. Se va juca
piesa: »Iancu Jianu, căpitan de haiduci«,
epizod național cu cântece în 4 acte de M.
Millo.

Intre altele se vor cânta și »Codrule co-
druțule« cor bărbătesc solo de bariton de
A. Sequens, »Cântecul străintăței« cor bărb.
de I. Vidu.

Venitul e destinat fondului Reuniunii.
La această petrecere invităm pe toți spri-
jinatorii cântului și graiului nostru românesc.
Reșița-română, la 30 Decembrie 1910.
Mihai Mercea, președinte, Ioan Mărilău, se-
cretar.

Poșta Redacției.

I. V. (Ibănești). A plecat în Italia și nu-i mai știm
adresa. Se va întoarce însă în curînd.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și coasa

Dr. B. BASIOTA medic
specialist în morburile femeiești.
Kluj-Kolozsvár, Str. Ferenc József No 6.
Consultațiuni între orele 8-10 a. m. 3-5 p. m.

Mulțămită publică.

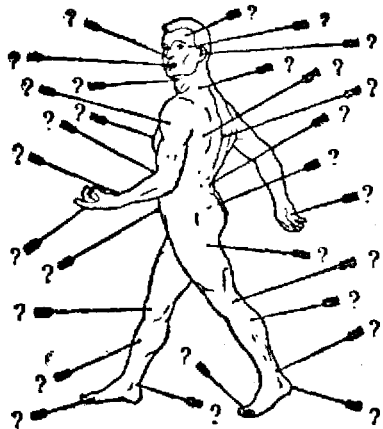
La petrecerea tinerimii universitare române din Cluj aranjată în 24 Nov. 1910 pentru ajutorarea casinei române din loc — au intrat următoarele susprăsolviri:

George Pop de Băsești 50 cor., Dr. V. Blanu Româna 25 cor., Ioan M. Blanu arch. S. bu 20 cor., Petru Mocșor yi 20 cor., Dr. Alexandru Vaida dep. 20 cor., Dr. Victor Poruțu 18 cor., Dr. Iuliu Por. dra 18 cor., Vasile Ranta 15 cor., Ion Gall. — Secuim 15 cor., Dr. Valentin Poruțiu 15 cor., Dr. Victor Onisor 15 cor., Dr. Iarion Puscarlu arch. 10 cor., Dr. Zosim Chitop 10 cor., A. F. A. R. mânia 10 cor., Dr. Ete. Daranu 10 cor., Gavril Karsai 10 cor., Ionel Comșa Săuște 10 cor., Teodor Dobol 10 cor., »Porumbă eana» 10 cor., »Viadeasa» 10 cor., Dr. G. rgiu Simon 8 cor., Dr. Bontescu F. 8 cor., M. Radu 8 cor., Dr. Aurel Isacu 5 cor., Dnele Veronica Poruțu 5 cor., Cornela Pop 5 cor., Eugen Blanu 5 cor., Nicolae Popoviciu 5 cor., Petru Barițu 5 cor., Antoniu Măndea 4 cor., Vasile Podoabă 3 cor., George Farago 3 cor., George Vitic 3 cor., Valer Pop Săuște 2 cor., Nicolae Dăgan 2 cor., Constantin Tipuriță 2 cor., Ioan M. nia 2 cor., Ioan Stola 2 cor., Ioan Marinescu 2 cor., S. Sila 2 cor., D. Măndea 2 cor., I. D. j. naru 2 cor., L. Stoichuță 2 cor., I. Grecu 2 cor., I. Stoihița 2 cor., I. Costin 2 cor., Andrei Ludu 2 cor., I. Orlu 2 cor., Dr. I. Vicsș 2 cor., D. I. H. tiegan 2 cor., Dr. V. Negriță 2 cor., I. N. mes 2 cor., T. H. t. an 2 cor., Dr. I. Florian 2 cor., A. Cupsa 1 cor., N. Trpanariu 1 cor., C. Luțai 1 cor., C. Bene 1 cor.

Total 447 cor. Mulțămind tuturor și pe calea aceasta pentru binevoitorul sprijin.
Cluj la 28 Decembrie 1910

Vasile Pașca casier.

AI DURERI?

I. După cât știu Elsa fluidul lui Feller alină durerile, le vindecă și alungă slăbirea, vindecă repede și sigur reuma, boala de nervi, junghieri, dureri, influență, raceli, durere de cap, dinți și de șale, cărce-eli dureri de ochi, m. gaenă și alte dureri care nu sunt amintite aici. Fluidul Elsa al lui Feller are efect nentrecut la răgușeala, guturai, dureri pe pi pt și gât, și a organelor respiratori și a tuturor boalelor cortrase din răceala. E veritabil numai dacă fiecare sticlă poartă numele lui FELLER. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale costă franco 5 cor.

II. Mai aduceți apoi la cunoștință că mi de oameni folosesc cu rezultat admirabil hapurile Elsa Rebrbara contra perturbații or stomacale, spărcurilor, hpsel de apetit, arsuri de rinichi, nomat, indispoziție, bi. zare, lpsă de scaun, dureri de cecum și alte perturbații a organelor de misture. 6 cuti 4 cor. Să ne jăzim însă de imitații și să facem com. andele act pe ad esa

Eugen V. Feller, farmacist în Stubica Centrala 122 (cott Agram).

Vin de deal

să poate căpăta dela 50 litre în sus, prima calitate:

Alb din anul 1910 per hecto 46 cor.
Roșu (șiler) » » » » 48 »
Ab » 1898 » » » 70 »
R. zling » 1902 » » » 80 »

Aurelia Dr. Petran,
Arad, sir. Lázár-Vimos 4.

CAFEA și TEA

Extras din catalogul lui Kotány János:

Cafea brută:
Jamaica 1/2 Chlgr. Cor. 1.35
Portorico 1/2 » » 1.20
Cuba 1/2 » » 1.60
lava aur 1/2 » » 1.60

Cafea prăjită:
(în prăjitoria electrică proprie).
Calitate bună 1/2 Ch gr. Cor. 1.60
» fină 1/2 » » 1.80
Mitură foarte fină (Cuba, Aur, Me nado, Mocca) 1/2 Chlgr. . . . Cor. 2.20

Tea:
Rămășițe de tea 1/2 Ch gr. Cor. 2.50
Tea de Congo 1/2 Chlgr. » 3.—
Mitură pentru familie 1/2 Chlgr. . . » 5.—
Tea imperiala foarte fină 1/2 Chlgr. . » 6.—
Tea Cry on foarte aromatica 1/2 . . » 6.—
Mitură a excelență de prăjitură pentru tea 1/2 Cor. —75

Rum:
1 litru rum pentru tea de familie. . . Cor. 1.70
1 » » fin de Brazilia » 2.20
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica . . » 3.30

Renumitul ardeiu Kotány se vinde în cutii originale.

KOTÁNYI JÁNOS
mare comerciant de cafea și tea.
ARAD.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia.)

József főherceg ut Nr 3, în edificiul băncii »Arad Csanádi Takarékpénztár.

Nu numărul telefonului 809.

Nu mai sunt dureri de stomac!

A KAKUKFU KESERU
HASZNALATA

Mijlocul de casă patentat — IARBA CUCULUI AMARĂ după o folosință de câteva zile încercăză cu totul lipsa de apetit, vomarea, nervositatea de stomac, diarea și orice durere de stomac —
Prețul unei sticle mici 80 fil., sticlă mare 2 cor.

Szentgályi Dániel, farmacist, Gödöllő.

Să vă păziți de imitații! Veritabile sunt numai când pe dop și pe acc. peis e patenta »elix fumar. off.«

Se caută urgent

un corespondent

de limba română, germană și maghiară, absolvent de vre o școală super oară, respective academie comercială, care se aibă și ceva praxă de bancă, se cunoască bine relațiunile institutelor finaciare române din Ungaria și Transilvania și se poată coresponda perfect și de sine stătător. Postul e a se ocupa în tot momentul. Preferiți sunt indivizi tineri, cari știu scie la mașina de scris și eventual stenografează, sau prezintă alte calități favorabile.

Ofertile scrise cu mina proprie în toate trei limbile susnumite, inzestrate cu documentele, fotografia curriculum vitae, indicind și pretenziunea de salar, etc., sunt a se adresa către: Direcțiunea institutului Ústrední banka ceskych sporitelu, Filialka v Brne, Brünn, (Moravia.)

Nou! In Arad n'a mai existat încă! Nou!

In strada Forray (Palatul contelui Nádasdy) s'a deschis deja o înt. e. — prinsă americană electrică de —

Tălpuire repede

Prețurile:

Tălpuire și călcăie bărbătești numai C. 2 40
" " " femeiești " " 2.—
" " " pentru copii " " 1.60
Roagă binevoitorul sprijin

Szabolcsi Farkas.

2 culegători tipografici

se primesc imediat în tipografia Tribuna.
Leafă după tarif.

Birou de informații!!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.
La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Credit pe ipotecă, pe cambiu

și pentru oficianți

mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

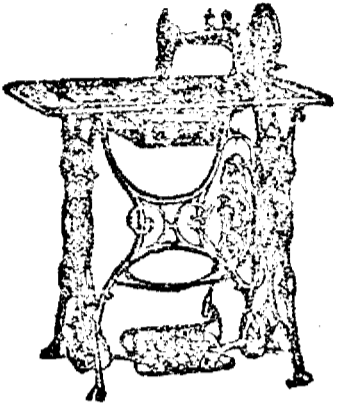
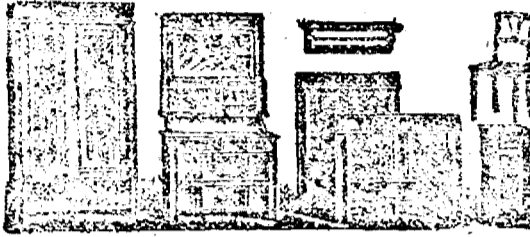
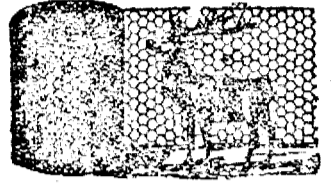
Telefon nr. 376.

ANUNȚ.

La proprietarul Ioan Popescu în Magyarád se află de vânzare în cvant mare și mic:

vin vechiu și nou de Măderat.

Atelier artistic pentru fotografii

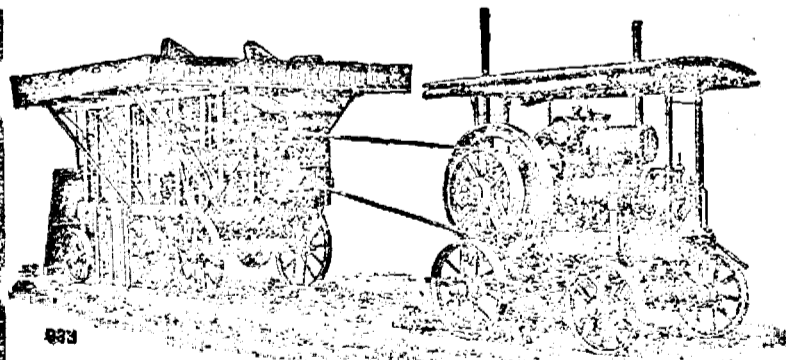
E. DAJKOVITS,**ORADEA-MARE**
palatul SAS.Favor extraordinar începând cu azi.
6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor.
6 buc. fotografii matte format vizit . . 6 Cor.
Fotografii executate splendid pe pânză tot atât.
Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit**STAMM EDE** succesor
RESCH FERENCZ,atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.Are magazin
de mașini de
cusut PFAPP
de toată mări-
mea și cu pre-
țurile moderate.
Mare asortiment
de Goarne.
Prețurile se pot
solu și în rate.Cele mai noi Patefoane,
fără schimbarea acului pe
tângă prețuri convenabile.Telefon nr. 459.
Preț-curent la dorință trimite gratuit**Magazin de mobile****KUNSCH ANTAL**
tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)Primește orice lucrări de edificatii. Are
în depozit aranjamente complete pentru
odăi, lucrate în atelierul propriu în cel
mai modern stil, dela cele mai ir fine până
la cele mai bune, după planuri proprii
sau la comandă. — Pentru lucrările mele
primesc garanția cea mai extremă. Mare
asortiment de mobile de alamă și fier,
deas-menea și fotolii.Fabricație din țară prima calitate!
Stoboare de sârmă
tari și trainice!In atenția
arhitecti-
lor, agrono-
milor, pro-
prietarilor
de vii, p. vile
grădini, te-
renuri de vi-
nătoare etc.**PÉCSI HENRIK**fabrică pentru împletituri de sârmă
BUDAPESTA, Vi., Aréna ut 126 sz.
Telefon 120-89. — — — Telefon 120-89.Trimt și instalez împletituri de sârmă pentru ma-
șini, împletituri de osciat, stoboare pentru case și
vile, împreună cu uși și porți puternice.**!! Cele mai frumoase rețele !!**Prețuri ieftine! Prețuri ieftine!
Mai furnizez: ciururi pentru cernut prund, co-
nițe pentru nisip, burlane pentru schintei, co-
nițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și sto-
ruri pentru fereste de orice mărime.

:: Liste și prospecte de prețuri se trimt gratis. ::

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANGOVICI**ARAD,**
Ferray-utca Nrul 2.Postavuri de reve-
renzi, briuri preo-
tești, roșii, vânate și
:: negre. ::

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit

noutățile de toamnăîn stofe, mătăsuri, delainuri, zetyruri,
cretoane, batisturi și multe alte articole
cari nu se pot toate înșira.Cea mai bogată ma-
gazie în articlii pen-
tru sfintele biserici
: și preoți :Mare depozit
în CLUJ.Inspecția ingine-
rului gratuit.

Agentura fabricel de mașini agricole:

Clayton & Suttleworth Ltd.Motoare cu olei brut.
Tulumbe cu motor cu gaz.
Motoare cu benzină
Oleiuri de uns.**Anteprisa agricolă comercială ardeleană**
Dr. Oliver Osztián & Comp.
Cluj (Koložsvár), Ferenc József-ut Nr. 31.
Telegramadr: Coloniale Koložsvár.
Telefon interurbau No. 934**Articole de**
specialitate.

Cereți prospecturi.

NICOLIN - Timișoara -

(Centru).
str. Takarék-pén-tár 4.

Articole de coafură specială.

Chignon, Impleturi, turbane, plete, transformății, peruțe, bandouri.

Specialității de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

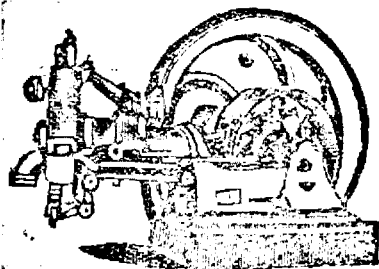
Primul salon pentru frizat, conservarea, ondulara, spălarea, colorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud.

Prețuri moderate.

Comande prin poștă se efectuează prompt. Preț curent gratis și franco.

Fabrica de motoare A. G. din Drezda.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania.

Expedeaza renumitele motoare și locomobile de benzin, ulei brut, gaz și petrolen precum și motoare ab orbitoare de gazuri.

Noutăți neîntrecute.

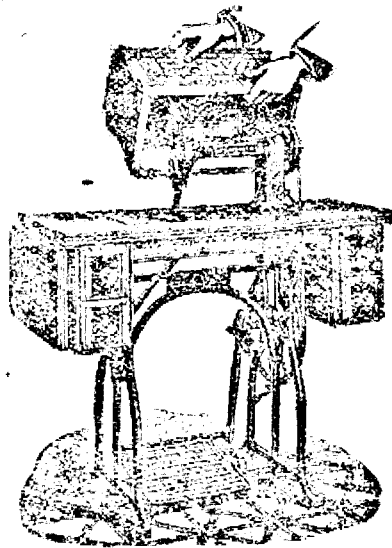
— Generator absorbitor de gazuri — UNIVERSAL.

Spesele de mănare și puterea de cai costă numai 1 fl. pe oră.

Reprezentat general:

Ignácz Gellért & Comp.
Buda-est, Teréz-közt 41. — Telefon 12-91.
Garantă deplină. — Condiții favorabile de plată.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Disting în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

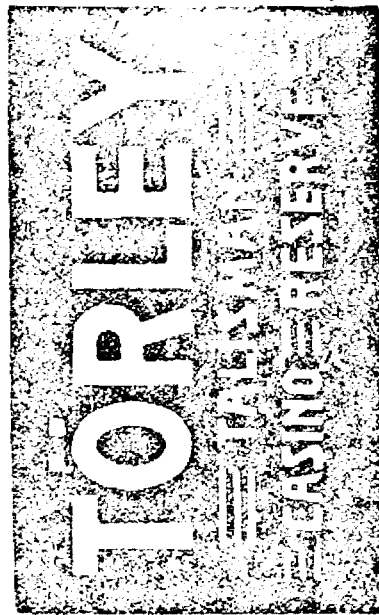
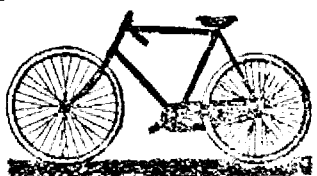
Fondat la 1880.

Reinhold ZOLLER
măstre mehanici
FEHÉRTÉMPLO
Schiltnergasse 4
langă Burg

Își recomandă cu încredere în public cele mai bune și provinele marelui său atelier mehanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, masini de cusut, mobilă de casă și industrie, așa d. e. părți singuratic de mașini și biciclete.

Prețuri moderate. Serviciu prompt

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne cecântă ziua și la lumină. Cântăreață tină 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soiu. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soiu se capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comenzilor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

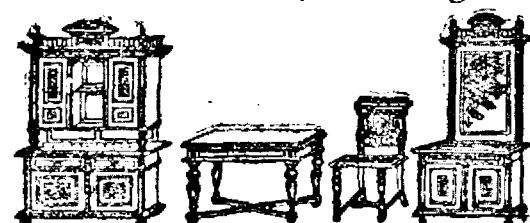
DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.
Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

MAGAZIN DE MOBILE

Jean Réthi

timplă artistică pentru edificii și mobile, în Sibiu - N.-szeben, Elisabethg. 20.

Primează ori-ce lucrări pentru aranjamente de școli, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea părului și înfrumusețarea lui. Înlătură petele galbene, bucele pricnuite de înfierbânteli, sgrăbunțe și alte necurății de piele.

Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 coroană.

„Laner“ pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zi-nic folos, care acoperă încreșturile și e cu totul nestricăcioasă în culorile: roza, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Laner“ săpun 1 bucată 60 filerl.

„Laner“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Laner“ apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiile burețeși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1-60; jumătate sticlă, 80 filerl.

„Laner“ esență pentru păr Excelentă pentru înlăturarea măreței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 filerl

„Laner“ pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 4 coroane.

„Laner“ vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet or în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e exchisă. La comande să se noteze că părul înărunțit în ce colorare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Laner“ apă care face părul blond Pentru a vâpsi în timp scurt, în băi, aurii, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf Laner“ leșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Laner, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 70.

Imprumuturi eu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: =

Biroul de intermedare:
Vig Lajos
Arad, Piața Arpád Nr. 5.
— Telefon Nr. 671. —

Dózsa János măestru-cojocar în Nagyvárad, Zoldfa-passage Nr. 9.

Se recomandă ca măestru perfect în ru prepararea tuturor articlilor aparținătoare acest-i branșe precum:

gulere preparative, gulere boa, manșoane (muff) în ex-cutare modernă și după cel mai elegant gust

Blane și tocuri de picioare, etc

Reparaturile se ex-cută prompt.

Aduc la cunoștința on. public că mi-am mutat espătăria din Boros-Béni-tér No 2 la No 4, vis-à-vi de moara Széchenyi.

Vinuri curate, bucătărie gustoasă, în fie-care Vineri tocană de pește, trebere și rachiu de prună.

Roagă binev. sprijin

Égető Jánosné.

Fabrici de ghiață Aranjamente răcitoare

după sistemul compresiv succes de amoniac sau sulfur al firmei BORSIG precum și

Aranjamente complete pentru abatorii

de calitate ce mi buna expediază

FIRMA SCHLICH, turnătorie de fer și fabrică de mașini soc pe actii

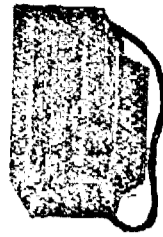
Budapest, Váci-ut 45-47.

Nr. telefonici: 74 76 74-77 și 98-58 (int.)

Cu prospecte serv. în gratis.

Horváth István

fabricant de instrumente muzicale în
Budapesta, Rákoczi-ut 51.

Recomandă pe lângă prețuri moderate

pianuri, cimbale, pianine, violini, flaute, harmonice, precum și tot felul de instrumente muzicale. Prețul scoalei Kulifay pentru învățatul cimbalului 7 cor. Țin în dep. zil. piese rămășiți pentru cimbală. Catalog (ilustrat) de prețuri la dorință se trimite gratis și franco

M. Schromm mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic

se află în Brașov, Hosszú-utca 27, unde se efectuează tot felul de lucrări atingeătoare în orice sta. branșă, precum:

mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaduce,

pe lângă prețurile cele mai convenabile și exacte se dau și punctual.

Se vând pelângă rate lunare

convenabile, fără orice urcare de preț.

— Numai prima calitate. —

Instrumente muzicale.

Arme

Articole de voiaj

Ochiane

Aparate de fotografiat

Rufe pentru bărbați

Covoare

Candelabre

Mobile de aramă

Obiecte din argint de China

Tablouri și statuete

Casse de bani

Opuri literare

Mașini de scris

Hectografe, la

Csiszár Viktor

Kolozsvár, Deák Ferenc-u. 20.

Succesorul lui Aufrecht și Goldshmidt.

Reprezentanța generală:

S. A. Elek & Comp.

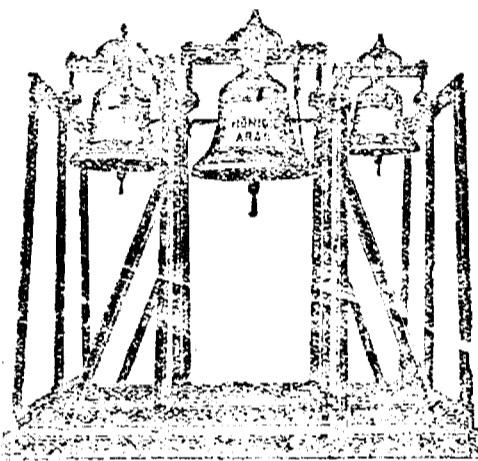
Frideric Hönig

Arad, strada Rakoczi Nr. 11-28.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Fondat la 1840.

Medalia din 1890 cu două medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu orice alte clopote la turnarea unui și accelerașii tare și cu șuner adânc — se face o economie de 20-30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a caror întrebuințare clopotele se pot scuti de orepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis

OHI DOAMNE!

Mă 'nădușe' afurisita de tuse.

In contra tusei, răgușelei și flegmel s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

— Prețul unei cutii 1-20 cor. —

— O cutie de probă 50 fileri. —

Depozit principal la:

farmacia „**NADOR**” gyogytár
Budapest, VI., Váci-körut 17.

SĂ TRĂIASCĂ!

»Pastilele lui Egger» m'au vindecat îngrabă!

Se poate apăta în Arad la farmaciile: Berger Cyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojtek Kálmán și la drogeriile: Nestor Hanzu și Vojtek és Weisz. — In Gyorok la farm.: Masznik Dániel. — M. Pécska: Adler Gy. Lajos. — Ó-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszon: Füredi Ede örök.

Atelier Häusler, Bistrița - Bestercze.

Atelierul Häusler

existent de 25 de ani, aranjat de nou, în stilul cel mai modern, se recomandă onoratului public pentru

Lucrări artistice în fotografie de portret.

Înmămări fotografice până la marine

naturală precum și portretele în ulei.

Pastel acvarelle, cadouri de Crăciun și

Anul-nou executate după orice fotografie.

Prețuri moderate. Chipuri durabile.

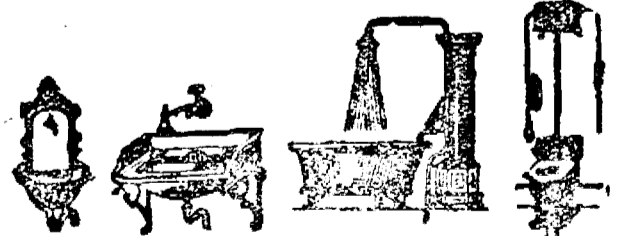
Decorat la mai multe expoziții.

Comenzile pentru Crăciun să se facă inclusive până în 20 Decembrie.

Specialist în fotografierea copiilor.

Grupuri mari în tablouri.

Apa-ducte.

Cei ce doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui **Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. 1.**

cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779.

— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru casele, comune, spitale, casărmi și școale. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuite.

Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pentru repararea bazinei closetului Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noui care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanție de 3 ani. —

IGNA DEMIAN

coloratură de haine,
curăţitorie chimică,
şi maşină cu aburi de
spălat rufe albe în
UJ-SZENT-ANNA.

Colorez (văpşesc) şi curăţ chemic: totfelul de vestminte bărbăteşti, femeleşti şi copilăreşti, pardesii şi paltoane, în întregime fără nici o desfacere, stofe pentru mobile, perdele, dantele, broderii, mănuşi, borangi-curii etc. În rufăra mea, ajustată bogat, se spală curat ca zăpada, fără materii mistuitoare, în deosebi gulere şi manşete, cămăşi bărbăteşti, etc., cari prin maşinele mele de călcat ajung la un luciu încât nu se pot deosebi de cele mai noi. — Comandele cu posta se expediază punctual şi cu acurateţă.

Filiala în Arad, la
Iosif Ştefan, pe piaţa Tököly.
(în casa bisericii române).

Primul atelier ardelen aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor şi lucrărilor de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor şi mǎstăru piatrar.
Atelierul central şi magazinul: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
Magazin de pietrii monumentale

fabricate propriu din marmora, labra,
— din granit, sienit, etc. —
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Atelierul central:
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva şi Nagyvárad.

Abonaţi şi răspândiţi **TRIBUNA**

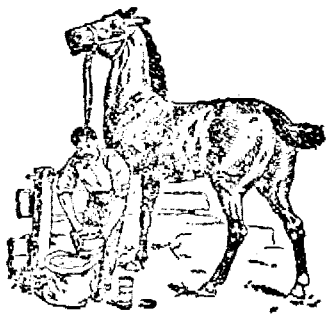
Expoziţia generală din Paris 1900 „Grand Prix”.
PRAY PENTRU VITE de Kwizda
dietetic, mijloc pentru cai, vite cornute şi pentru oi.

De peste 50 de ani se foloseşte în cele mai multe grajduri pentru promovarea apetitului, la mistuirea rea, pentru îmbunătăţirea laptelui şi pentru înmulţirea laptelui la vaci.

Variază numărul
cu marca de ac-
tione de-ac.
Se capătă în far-
macii şi drogerii

Catalog de pro-
puri gratis
şi franco.
Depozit princ.:

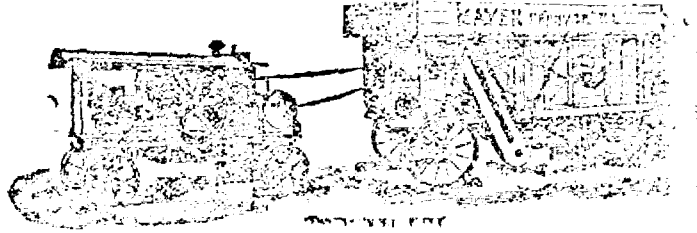

Franz Joh. Kwizda, farmacist, liberantul curţii ces. reg. austro-ung., reg. române şi reg. bulgare. Korneuburg bei Wien. —

Motor cu benzin.

Garnituri pentru îmblăţit.

Înainte de a cumpăra garnituri pentru îmblăţit cereţi în interesul propriu al D-Voastre. catalog de preţuri dela
Fabrica de maşini MAYER soc. acţ.
la Szombathely şi Budapesta, V., Váczikörut 61.

De 60 de ani executăm garnituri pt. îmblăţit.
Multe scrisori de recunoştinţă din toată ţara.

Motor cu benzin.

Motor cu benzin.

Motor cu benzin.

Mautner R.

Mi au sosit din o cumpărare favo-
rabilă articlii de lefină ate senzaţio-
nală pe cari le vând cu preţuri ne-nai
pomenit de ieftine ş anume: barcheturi
fine, stofe, voaluri, dezinuri, saphire engleze,
chifon, cânze, canavaş, m. saie şi covoare pe
pat Linuri engleze pentru cos u ne, stofe
englez bărbăteşti cu jum tate preţul, co-
voare şi alti articli în bransa aceasta. Pânze
veritabile de Rumburg p jumătate preţ. —

Pavalia este deschisă dimineaţa dela 7—12, d. a. d-la 2—7 1/2
Bazarul ieftin alui MAUTNER R. Arad, STRADA HUNYAD 15.

CĂRBUNI

Pruseşti şi Cochs

calităţile cele mai bune şi
cu preţurile cele mai ieftine

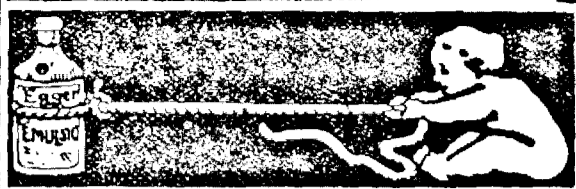
se pot căpăta la

: Roth József :

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63.

Telefon 63.

Emulsiunea Egger

e veritabilă numai cu marca prezentă. Pe vreme friguroasă toți părinții să dea copiilor EMULSIUNEA EGGER, căci întărește și promovează form. rea oaselor, îi nutrește și îi face să crească. E mijlocul cel mai cu efect contra tusei și a mișturii regulate. O recomandă medicii renumiți căci e cel mai bun preparat de știucă, n'are miros neplăcut, e bun la gust și poate mistai ușor și previne deosebite morburii de copii. La farmacia sticla 2 cor. Cu poșta 3 sticle 6 cor. pelângă trimiți-rea antică — pativă a banilor, sau contra ramburs. —

Farmacia NÁDOR gyogytár
Budapesta, VI., Bulevardul Váci 17.
Trimitem gratuit și franco fiecărui părinte broșura: „Cum să ne apărăm contra boalelor de copii”.
Se poate căpăta și în Arad la drogueria Vojtek és Weisz și la farmacia Krebsz Géza. —

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.
Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericești.
Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și dulceie.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătaoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trușesti sunt atrofiate și cari în urma neurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au zdrocnat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestel stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile or secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și curburilor ce deja eventual există, atunci apoi va încetă existența boalelor secrete.

De o chemare atât se mărește și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta IV, Muz. um Körút 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trușesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul înse eliberază de materiile de boală, ch nurile sufletesti i-se liniștesc

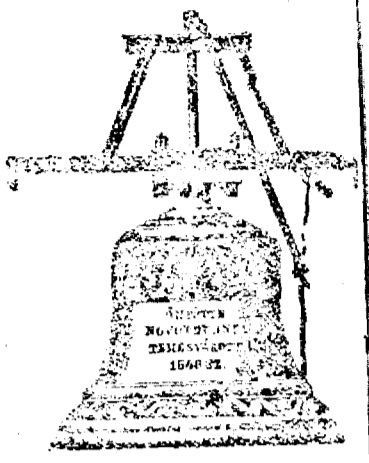
Fără conturbarea ocupașunilor științ. dr. PALOCZ vinea deja de ani de zile repede și radical cu metodel lui propriu de vindecare, chiar și cazurile ceie mai negre, ranele științ. boalele de țeve, bișică, nervi și șira spinării, începăturile de confușie a minții, urmările oraniei și ale sifilii sului, erecșunle de spalmă, slăbirea puterii bărbatești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femelești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceea ce privește cura, separta ea nu este piederă, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scris are (în epistola e de ajuns a se înălțură numai marca de răspuns) Limba română se vorbeste perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorința se retrimiți fie-că-u-a. Institutul se îngrjește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminica până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist, Budapest, dela 1 Nov. IV., Museum körút 13

Primit cu medalia de aur la exp. a lenară în 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scauna de fer pentru clopote, a lui **ANTONIU NOVOTNY** TIMIȘOARA - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea le nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. Sânt recomandă- **CLOPOTELE GAURITE** de dănsul în te cu deosebite ventare și pre- niate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — se violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu. Se înal recomandă spre facerea scaunilor de fer bătut, de size sta- tuate, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ce și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-curante ilustrate gratis.

SZATMÁRI KŐIPARGYÁR

— HARKANYI EDE —
sculptor și pietrar în SZATMÁR-NÉMETHI.

Lucrări: Sculptură și monumente, allare amvoane, grilaje, bazine, statuele, rugi, cruci, pietre pentru mormânt, etc. etc.
Clasa arhitectonică: Canouri, mau:olee, poduri, — scări balustrade, pavagii ș. a. —
Clasa de morărit. Pietre de moară franceze, rjiniși — pentru sămânță și sare, tocile etc. —
Numai lucrări de gust și execuție specială, pe lângă — prețurile cele mai convenabile. —
Se fac gratuit deseneri, rezervându-se dreptul de proprietate. — Vă rog să fiți atenți la firmă. —

Motoare șvedeze

pentru olei brut!
(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)
în poziție orizontală și verticală.
Masini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.
Motoare sistem Diesel.
Motoare cu gaz.

Motoare

cu benzină, în cea mai bună execuție! Execuție promptă.
Surányi Victor
inginer tehnic diplomat, fabricant de mașini agricole
Bpest, VI., Teréz-körut 21.
Cereți catalog.

Dipl. de onoare Lovrin 1902. Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregătitor de odăjdii și ajutori bisericești.
Intensat la 1882. Telefon pentru comit. și oraș 488.
Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

în colțul străzii Lovinica și Jenő fchereceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențunea binevoitoare atât a preoșimel cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserici capele, sau societăți de înmormântare

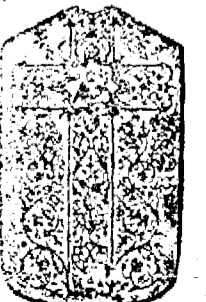
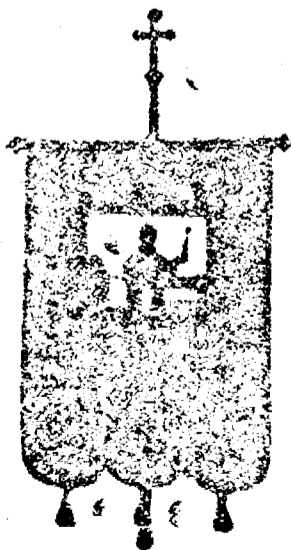
odăjdii, steaguri, cruce, statue

— sau altfel de ajusturi bisericești —

tot astfel marele său asortiment pentru materiale — necesare la formarea ajustărilor bisericești. —

Pentru liferările mele lau răspunderea.

— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

Ingrigirea frumuseții.

Chimia aranjată pentru ingrijirea frumuseții face accesibile preparatele sale și prin săpunuri. Cu dreptul renumelui său săpunul pentru înmuierea pielii „Gladys” se poate mândri că e cel dintâi pe acest teren. Cei cari țin să și păstreze înviata fetei și în locul pielii sbricite se aibă pielea fină și roză, să toloseasca săpunul de spumă „Gladys” în locul mulțimei de săpunuri cari folosindu-le fac și cea mai strălucită are piele să se adune și să se ofilească.

Prețul 1 coroană 50 fileri.

Cu seria preparatelor „Gladys” trebuia să tindă și la scoaterea din circulație a pudrelor franceze de pe terenul patriei. Această a reușit, căc prin pudra „Gladys” s'a aflat un mijloc de frumusețe nesticăcios și vrednic de încredere care nu numai că a prescurtat cinstea și renumele pudrelor franceze, dar și în străinătate îi face concurență mare.

Prin alcoolizarea fină și lipsa de plumb a pudrei „Gladys”, aceasta a suferit mult, atât în țară cât și în străinătate. Calitatea de a se țipi și faptul, că nu se vede decât foarte discret, eschide orice concurență. Strălucirea și alb 1 ei e ca luciul marmorei de Carrara. Se găsește în trei culori: albă, roză și galbenă.

Prețul unei cutii: 3 și 8 coroane.

Deoarece preparatele „Gladys” au multe contrafaceri, preparatorul își rezervă singur lui dreptul de desfacere.

Se află la farmacia „Impăratul Roman” alui

VIGÉLA

Budapest, II., Fő-utca 54 szám.

II

Renomita fabrică de automobile de motoare

THE CAMPBELL

— furnizează cele mai rezistent clădite —

motoare și locomobile de benzină, olei brut, gaz și gaz condensat.

Cea mai sigură mai ieftină și regulată funcționare. — Prețuri

ieftine, condițiile cele mai avantajoase de plată. Garanție deplină

Agentura generală:

Victor Korányi, Budapesta, VI., Str. Franz Liszt No. 9. 64. Telefon 64.

STEFAN SLADECKI UN.
FABRICĂ DE MOBILE

VIRSET
Strada
Kudritzer No 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobil-
ele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
— moderate. —

Mare depozit de piano
excelente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
— și mașini de cusut. —

S'a început deja marea expoziție de Crăciun, la

Fiți atenți la firmă! ➔ REICHEL. ➔ Fiți atenți la firmă!

In bazarul de concurență, vis-à-vis cu statuia „Libertății”.

Asortiment uriaș de jucării de copii și obiecte de lux, cu prețuri cari n'au mai existat. In grupuri de 5, 16, 25, 45 și 90 împărțit.

Ca orientare pentru public dăm următoarele informații:

Grupa 25.

Ciasornic cu mașinărie, tren, automobil, cloșon omnibus, jucărie sunătoare, mașină de călcat de nickel, piano cu 8 tonuri, cărți cu chipuri indistrugibile, cărți de povești: Robinson, Grün, Andersen. Lumea basmelor tinereții, jocuri de societate, păpuși îmbrăcate în număr mai mare de 100 păpuși veritabile franceze în mărime de 22 centimetri, ciasornice de buzunar cu trăgător, vatre de casă, măști în număr mare, animale de tinicheia, roțile sunătoare, creion în formă de cheie, cuțite, creioane și tocuri, săbii, puști, chipuri, vioare, mobile de casă, recvizite de bucătărie, soldați de fier, păpuși de celuloid indistrugibile, figuri de jucat etc.

Grupa 45.

Ciasornic de tras cu mașinărie, trăsuri electrice cu conduct superior, automobil cu vagoane colorate de tras, un acrobat puternic, cloșoni, și tot felul de animale, omnibus — motor, vapoare, noutăți de ceasuri sunătoare, armă de casă ideală cu tablă de fîntă, trăsura de purtat, echipament întreg de soldat, baionetă cu piele lustruită cu lac, serviciu de porcelan pentru șase persoane, miel cu tonuri muzicale, soldat puternic de nedistrus 6 bucăți, cărți cu chipuri și cu povești, trăsura de păpuși cu roate de gumă, vase de culină din tinicheia, odaie de baie aranjată, mașină de călcat din fier, mojar, strîngător de bani cu ciasornic și clopoțel, domino de os, păpuși de mari gumă, iepure îndoit regulabil, cloșoni regulabili, ti-pografi pentru copii, de mână, laterne magice, mașini de aburi veritabile, cuburi ilustrate 12 la număr, zidarie de piatră ca joc pentru copii, dulap, mașină pentru socotit, de copii, dobe cari se pot șuruba ca regulator, etc. etc.

Grupa 90.

Animale regulabile trase cu piele, mici mari, cu voce și animale din masche, vase frumoase, soldați indistrugibili cărți, menagerii, trenuri regulabile cu șine, tot felul de figuri și animale, și mașini de vapor, corăbii, scrinuri „Ripiter” de piatră ferestrău de strugar cu garnitură, figure de șac puternice cu tablă de închis, domine de os cu 45 de figuri și 100 și 100 alte articole.

Păpuși solide franceze mișcătoare.

Mărime în centimetri: 26 28 30 32 34 36 39 42 46 50 54 58 64
35 40 45 50 60 80 90 110 145 160 180 240 250
afară de aceasta un mare asortiment de păpuși de piele, păpuși îmbrăcate sau de celuloidă.

Păpușele cumpărate la mine le repar eu, în caz dacă : : se strică, și primesc tot felul de reparări posibile. : :

Mare asortiment în decoruri pentru pom de Crăciun.

Mare expoziție de gramofon cu ton de oțel, începând dela 9 fl., mare asortiment în placi duble cu 150 cr. Fonografe surprinzător de ieftine, 2-50 cr. cele mai bune taburi cu 60 cr.

Cai cu leagăn de toate mărimile dela 1 fl.

Obiecte de lux:

Album de ilustrate din plüsch dela 45 cr. în sus, album de suvenir de plüsch dela 25 cr. în sus, caste de cusut, serviciu cu farfurii 90 cr., serviciu de țuică 45 cr., uriaș magazin în obiecte pentru spălat, mâncat, de ceau, mai departe portofoliu de piel. brodate, vase de flori, ciasornice, marmoră sculptată. mese mici de gust, serviciu de fumat de bronz și nenumărate alte obiecte

Cumpărare de ocazie din obiecte de argint de China. — Umbrele bărbătești de mătase cu margine de otoman 1 fl. 70 cr. și încă multe obiecte neînșirate aici.

Trăsuri de copii mare asortiment dela 4 fl. 50 cr. în sus.

Pentru fiecare cumpărător se dă gratis o fotografie mărită.

Fiți atenți la firmă!

➔ Bazarul de teatru.

Asortiment bogat în articlii textili
cu prețuri ieftine la firma :

J. B. MISSELBACHER sen. Sibiu — Hermannstadt.

Fabricatele renimitei firme:

Benedict Schroll Schn în Brașov	Regenhardt & Rayman în Freiwaldau
Pânze, șifon, creton	Măsașițe de damast alb
Barchet-satin	Garnituri de damast pt.
Barchet-croise	cafea albe și colorate
Barchet-pichet	Ștergare de damast
Barchet-cu-șiruri	Ștergare-crep
Satin-gradel	Ștergare-Frotier
Damast-Gradel	Năframute de batist
Naking, Naturell	Năframute de in
Sa in, Satin-Raye	Gradel de in
Pichet-cu-șiruri	Albituri de in
Teșături mari de nuntă	Albituri de in pentru pat
Pânze impermeabile.	Ștergare p. bucătărie
	Broderii de in.

Precum și Barcheturi în culori pentru haine,
Albituri-tricot, Albituri și ciorapi, pentru dame,
domni, și copii. Șorturi pentru dame și copii.
Acoperitoare cusute, de calitate fină și f. fină.

Albituri pentru domni după măsură, se efectuează solid și prompt.

Albituri pentru dame după măsură, se efectuează solid și prompt.

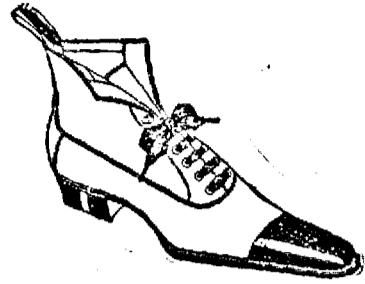
Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă
ghete americane și franceze

cusute cu mâna în
atelierul propriu
— precum și —

ghete gata

f. moderne p. băr-
bați, femei și copii.

galoși, ghetă
comode și p.
gimnastică. —
Mare magazin de
gume renumite
de Sullivan pentru
tocuri la ghetă și
creme excelente.

Ghetele pentru picioare neregulate și bolnave le
pregătesc după măsură. — La comanda din provincie este
destul a se trimite o gheata folosita. — Serviciu prompt.

Eugen Lieblich

fotograf

Sibiu — Nagyszeben — Hermannstadt
Erzsébet u. No 56 (casa proprie).

— Execută totfelul de icoane artistice. —

Platinatipie, icoane simple, mici și până la
mărime naturală. Picturi renumite în
oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.
Fotografierea copiilor executată
modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că
atelierul acesta în privința mărimii este primul. —
Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate
— fotografia chiar și pe timp ploios. —

Prețuri moderate.

Cu destușiri servesc.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la plăcută cunoștință a onor.
public, că pregătesc pe lângă prețurile cele mai conve-
nabile elegant și după măsură

Îmbrăcăminte p. domni, pardesie

din cele mai moderne stoffe engleze și din țară.

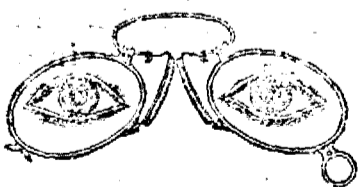
Sunt de principiu ca prin serviciu prompt și con-
științios să satisfac chiar și celor mai delicate pretensiuni
ale on. mei musterii.

Ca daruri de Crăciun deosebit recomand asorti-
mentul meu bogat de specialități de veste.

Cu distincă stimă:

Rubinstein Géza, croitor p. domni

Arad, Str. Forray (în casa bisericii române).

Karl G. Sadler ciasornicar
giva erg-u
și optic în

Bestercze, Spital-gasse 23.

(lângă „Hotel Sahling“).

Mare magazin de:

ciasornice de buzunar

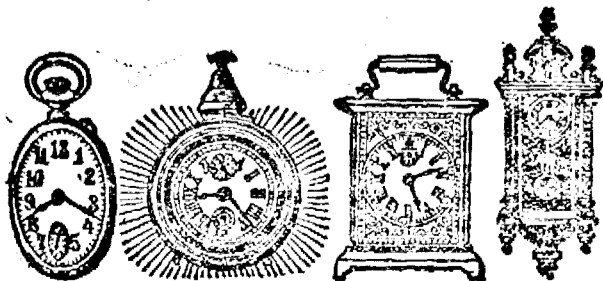
din aur argint și din nickel.

Oroloage de părete, deșteptătoare și cu pendul.

Articli de aur și argint.

Articlii optiei și
ochelari de
— Ratenow. —

Reparările a tot-felul
de articli în bransa
aceasta se efectuează
cu conștiințozitate și
cu prețuri moderate.

Carol Tartler

pălărier

Besztercze,
Str. Bauler 11.

Iși recomandă bogatul depozit, asortat cu

tot-felul de pălării

tari, de păslă pentru bărbați și copii, precum și
cușme, stafii, șapei și berete

pentru bărbați și femei, dela cele mai ieftine până la cele
mai bune calități. — Apoi

pălării țărănești

care își păstrează culoarea sa originală pe lângă garanție.
Produse proprii asupra cărora se atrage deosebit aten-
țiunea publicului provincial.

Se primesc tot-felul de reparaturi
precum și

văpsirea pălărilor vechi
din păslă ori paie pe lângă serviciu conștiințios.

Pentru buna calitate a pălărilor provăzute cu foto-
grafia mea proprie drept brevet primesc cea mai extremă
și sigură garanție demnă de toată încrederea.